Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 97 (16620) | 1984 оной апрелиин 26, четверг | Сэн 3 мүнгэн.

...ВЕДҮҮДЭЙ ...РГЫЕ УЛАМ ...ЭШЭЛҮҮЛХЭ

...нүүдтэ, илангаяа КПСС-эй XXVI съездһээ ...э арадай ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ Сове... харюусалгые дээшэлүүлхэ талаар хэдэн ...хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэһэн байна. ...э Үндэһэн хууляар олгогдоһон эрхэ түлөө... ...лэн нютагай Советүүд хото городуудай, ...үдэй социально-экономическа хүгжэлтэдэ, ...ын байгуулалтада улам ехээр нүлөөлдэг ...мэдэжэ. Тиигэбэшье, СССР-эй политиче... ...үүри, социалис байгуулалтын хүсэтэ зэбсэг ...үүдэй ажал ябуулгые улам эдэбхижүүлхэ, ...ри һайжаруулха асуудалда манай парти ба ...о саг үргэлжэ анхаралаа табижа байдаг юм. ...СС-эй ЦК-гай апрелиин (1984 он) Пленум, мүн ...э зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи ...эбэринүүд үшөө дахин гэршэлэн харуулба. ...удхань юуб гэхэдэ, Совет хүн бүхэн эрхэнүүд ...даа гүйсэд дүүрэнээр бэелүүлхэ, эдэбхи ...үрэ түгэсөөр хүдэлхэ, олониитэдэ хододоо ...общественын ба гүрэнэй хэрэгүүдые хүтэлбэ... ...олон ажалша хүнүүдые хабаадуулха зэр... ...илан хэлэхэдэ, ажахын байгуулалтада, гүрэ... ...ые дүүргэлгэдэ Советүүдэй үүргые бүри ...гэһэн шанга эрилтэ табигдана. Нүгөө тала... ...шатын Советүүд ажалшадай эрилтэ гүйлта... ...д дүүрэнээр бэелүүлхын, арадай хэрэглэм... ...а ехээр үйлэдбэрилэн, шанарыень һайжа... ...р байра болон социально-соёлой хангалгын ...саг соонь бодхоохо түсэбүүдээ дүүргэхын, ...үдал байдалые али бүхы талаарнь һайжа... ...өө бүришье ехэ харюусалгатай болоо.

...эдэ жэлнүүдтэ бүхы шатын Советүүдэй ...улам эдэбхижэжэ, гүрэн түрын удха ша... ...алнуудые шиидхэлгэдэ нүлөө ехэтэй хүсэн, ...байһаниинь элеэр харагдаа. Манайшье рес... ...аад үзэхэдэ, арбан нэгэдэхи табан жэлэй ...рбан жэлэй туршада арадай депутадуудай ...үүдэй, тэдэнэй гүйсэдкомуудай, саг үргэл... ...нуудай, депутадуудай хэһэн, бүтээһэн юумэн ...үрүү дүй дүршэл, онол аргануудые хэрэглэн ...тэйгээр хүдэлдэг Советүүд республика ...ри олошороо, нэрэтэй солотой болоо. Жэ... ...үрэй районой Узколугска сельскэ Соведэй, ...йсэдкомой, арадай һунгамалнуудай ажал ...э һайшаамаар. Сельсоведэй харьяата газар ...ажахы, организаци, эмхи зургаанууд үй... ...хэ, продукци абаха, арад зонойнгоо һуу... ...һайжаруулха түсэб болон социалис уялга ...соонь үлүүлэн дүүргэнэ. Тиимэл хадаа тус ...983 оной экономическа болон социальна ...түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлһэнэйнгээ ...ФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ...Улаан тугта, мүнгэн шанда хүртэһэн байна. ...йоной Топкинска сельсовет ходо шахуу нэгэ ...лжэ һайн үрэ дүнгүүдые туйладаг байна. ...итэдэ түшэглэн, тэдэнэй эдэбхи үүсхэл ба... ...лажа байдаг Советүүд бусадшье районуудта ...тоодо Баунтын районой Усойско, Баргажа... ...һүбын сельскэ, Хориин районой Ашангын, ...айоной Ноёхоной сомоной, Прибайкалиин ...овска болон бусад Советүүд ороно. Мухар... ...йоной Хушуун-Үзүүрэй сомоной Совет ажал ...улам нарижуулан һайжаруулха тушаа бага ...ри ябуулаа. Эндэхи ажалшад мал ажалай ...продукци ба ороохо таряа гүрэндэ худал... ...гурбан жэлэйнгээ түсэбүүдые үлүүлэн ...айна. Энэл үедэ бүхыдөө байрын 2960 дүр... ...талмайтай хоёр-хоёр байратай 20, нэгэ-нэгэ ...р ашаглалгада оруулагдаа. Хүн зоной ажа... ...эрглэмжэ хангалгын хэмжээн хүн бүхэндэ ...бол, 23 түхэриг 75 мүнгэндэ хүрөө. Энэмнай ...үйлалта. Мүнөө үедэ сомоной Соведэй ажал... ...ной экономическа ба социальна хүгжэлтын ...болзорһоонь урид дүүргэхэ, үлүүлэн дүүр... ...шэнэ социалис уялгануудые абаад, эршээ ...ан ажалай болон политическэ дэбжэлтын ...ада хүдэлжэ байнхай. Хушуун-үзүүрэйхндэй ...лэй ба харюусалгатай уялгануудые КПСС-Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет ...жэд, социалис мүрысөө улам хүсэтэйгөөр ...гэжэ бүхы Советүүдые уялгалһан байха юм.

...бүхы дээрэнь абажа харахада, республикы... ...й Советүүдэй хүдэлмэридэ дутуу дунданууд ...р дайралдана. Тобшолон хэлэхэдэ, зарим ...рынгөө эрхэ түлөөлэлгые һулаар хэрэглэнэ, ...ой болон абтаһан уялгануудай дүүргэлтые ...та доро хүсэд абажа шаданагүй. Тусхайл... ...ай, Яруунын, Хурамхаанай, ба бусад хэдэн ...хэдэ хэдэн поселково, сельскэ, сомоной ...алдаа наймаанай, хүн зоной ажаһуудалай ...а, элүүрые хамгаалха, соёлой гуламтануу... ...ри һайжаруулха, һуурин тосхонуудаа бол... ...ый, ариг сэбэр болгохо талаар бодото хэм... ...саг соонь абадаггүй байһаар. Эдэ болон ню... ...Советүүдэй саг үргэлжын комиссинууд, ...й бүлэгүүд болон постнууд хүдэлмэреэ ...идхэжэ шаданагүй, гол шухала асуудалнуу... ...дэ олониитые үргэнөөр хабаадуулжа бира... ...эмдэглэхэ хэрэгтэй.

...ЦК-гай һая боложо үнгэрһэн апрелиин Пле... ...СР-эй Верховно Соведэй сесси Советүүдэй ...ые бүхы талаһаа шүүмжэлхы ёһоор шэп... ...ай тогтоол баталан абаһан байна. «Арадай ...й Советүүдэй хүдэлмэриие саашадань һай... ...тхай» тогтоол соо саашадаа бэелүүлхэ айхаб... ...илгонууд табигдаа. Арадай депутадуудай ...едүүдэй ажал ябуулгын бүхы талые хүгжөө... ...гаргалгын, хүтэлбэрилгын ба хиналтын ниитэ ...ын, ленинскэ гол ёһые тэдэнэй хэлбэрншэ... ...лүүлхэ, гүрэнэй хэрэгүүдые хүтэлбэрилгэдэ ...он ажалшадые үргэнөөр элсүүлэн хабаа... ...э ниитын партийна шухала зорилго болоно ...эй ЦК-гай Пленум тоолобо.

...ЕДҮҮДТЭ КОНСТИТУЦЯАР ҮГТЭҺЭН ЭР... ...Й ГҮЙСЭД ДҮҮРЭНЭЭР ХЭРЭГЛЭГДЭ... ...ЫЕ, МАНАЙ АРАДАЙ ЗАСАГАЙ ОРГА... АРАДАЙ АЖАХЫЕ ОБЩЕСТВЫН БОЛОН ...БҮХЫ ХЭРЭГҮҮДЫЕ ХҮТЭЛБЭРИЛГЭДЭ ...ЭДЭБХИТЭЙГЭЭР, УШАР ЕҺО МЭДЭДЭ... ...ША ҮРЭТЭЙГӨӨР ХАБААДАЛГЫЕ ХЭРЭГ ...ХАНГАЛГЫЕ ҮСЭД НЭТЭРҮҮГЭЭР ТУЙ... ...һэн заабари нүхэр К. У. Черненко үгэбэ.

...эдэ бүхы шухала эрилтэнүүдые дүүргэхын ...гээшэ нютагуудтахи партийна организаци... ...ала зорилгонуудай нэгэн болоно.

К. У. Черненко Дж. Андреоттитой хөөрэлдэбэ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненко албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерээд байһан Италиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Дж. Андреоттитой апрелиин 24-дэ уулзаба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко хөөрэлдөөндэ хабаадаһан байна.

Совет талаһаа — КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша А. М. Александров, СССР-һээ Италида байдаг элшэн сайд Н. М. Луньков;

Италиин талаһаа — Италиһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Дж. Мильуоло, гадаадын хэрэгүүдэй министрэй кабинедэй начальник У. Ла Рокка болон Италиин МИД-эй политическэ департаментын генеральна директор Б. Ботай гэгшэд хөөрэлдөөндэ хабаадалсаа.

Бүтэмжэтэй һайн оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ уласхоорондын байдалай, совет-итальян хоёр талын харилсаае хүгжөөлгын хэдэ хэдэн гол шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа.

Эб найрамдалай ба арадуудай аюулгүй байдалай хэрэгые СССР-эй хэлбэриишэгүйгөөр баримталан бэелүүлдэг байһые К. У. Черненко батадхаба. Түрүүлэн доботолго хэхэ буу зэбсэг болохо американ ядерна шэнэ ракетэнүүдые Баруун Европын зарим оронуудта, тэрэ тоодо Италида, тараан тодхолго дайнай аюулые улам үргэдхэнэ гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаае һайжаруулха, гүрэнүүдэй хоорондо этигэл найдал тогтоохо гээшэ гол зорилго болоно. Нэгэ нэгэндээ эсэргүүгээр сэрэгэй хүсэ хэрэглэхэгүй, эб найрамдалай харилсаа холбоо тогтоохо тухай договор баталха тушаа социалис оронуудай дурадхалда онсо анхарал хандуулагдаһан байна.

Элдэб асуудалнуудаар Советскэ Союзай ба Италиин хоорондохи али алиндань ашатай туһатай харилсаае саашадань хүгжөөхэ хүсэлэнтэй байһан тухайгаа хөөрэлдөөндэ хабаадагшад мэдүүлээ. Хэрбээ ажал ябуулгануудтаа хоёр талын эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай үргэн ехэ ашатуһые хүтэлбэри болгоо һаань, совет-итальян харилсаан саашадаа улам һайжарха аргатай байна гэжэ К. У. Черненко тэмдэглэбэ.

(ТАСС).

1983 ондо хүдөөгэй ажалшадые соёлой талаар эрхим һайнаар хангахын түлөө автономито республиканууд, областьнуудай ба хизаарнуудай хоорондо дэлгэрһэн Бүхэроссин социалис мүрысөөндэ Буряадай АССР үндэр амжалта туйлажа, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаһан байгаа. Тэрэ ехэ шагналые барюулгада зорюулһан баяр ёһололой суглаан республикын Министрнүүдэй Соведэй конференц-зал соо үнгэржэдэр болобо.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Б. Саганов оролто үгэ хэлэжэ, энэ суглаае нээгээ. Соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай секретарь нүхэр Т. С. Огородовада үгэ үгтэбэ. Үндэр шагналда хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан, республикын партийна ба совет органуудай хүдэлмэрилэгшэдые, тэрэ бүхы олониитые айлшан халуунаар амаршалаад, Буряадай АССР-эй соёлой хүгжэлтэдэ туйлагдаһан амжалтанууд ба зарим тэды дутуу дунданууд тушаа дэлгэрэнгыгээр тогтон хэлэжэ, дамжуулгын Улаан тугые үни удаан өөһэдтөө байлгажа шадаха бэзэт гэжэ найдажа байһанаа мэдүүлээ. Тиихэдээ республика дотор спортивно-соёлой комплекснуудай барилганууд удаарна гэжэ нүхэр Огородова ажаглалта хэбэ. Мүн баһа соёлшод ухибүүдэй дунда горитой хүдэлмэри ябуулха уялгатай, илангаяа КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленум дээрэ һайшаагдаһан, СССР-эй шэнэ зарлалай Верховно Соведэй сесси дээрэ баталагдаһан «Юрэнхы эрдэмэй ба мэргэжэлэй һургуулиие хубилган шэнэлэлгын гол шэглэлнүүд» бидэниие энэ хэрэгтэ улам ехээр уялгална гэжэ тэрэ үгэ соогоо онсолон тэмдэглэбэ. Тиигээд нэрьемэ халуун альга ташалган доро дамжуулгын Улаан тугые тусхай диплмомтойгоор республикын түлөөлэгшэдтэ барюулаа.

УРАГШАМНАЙ УРЯАЛЬАН УЛААН ТУГ

Хориин районой Үдын сомоной Соведэй клубуудай нэгэдэлэй директор Б. Д. Цыдыпов, Мухар-Шэбэрэй районой соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ С. И. Немчинов, ВТО-гой Буряадай отделениин түрүүлэгшэ, РСФСР-эй арадай артист, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Д. Ц. Дашиев, арадай депутадуудай Кабанскын райсоведэй гүйсэдкомой соёлой таһагые даагша Л. И. Рюмкина, профсоюзуудай областной соведэй секретарь Л. И. Болдонов, республикын соёлой министр Д. З. Жалсараев гэгшэд үгэ хэлэжэ, туйлаһан амжалтануудаа арьбадхан, дутуу дундануудаа усадхан ажаллахаар бүхы соёлшодой бэлэн байһые мэдүүлээ.

Онсолбол, хүдөөгэй ажалшадые соёлой талаар хангаха хэрэгтэ амжалта туйлаһанайнгаа түлөө РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугта манай республика хоёрдохёо хүртэжэ байна гэжэ мэдээжэ. Түрүүшынхеэ 1981 оной дүнгүүдээр хүртэһэн байха. Тиимэһээ нёдондо туйлаһан амжалтаяа мүнөө жэлдэ улам ехээр арьбадхан, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй барюулһан дамжуулгын Улаан тугые алдахагүйн түлөө соёлшоднай эршэмтэйгээр тэмсэхэ бэзэ гэжэ найдамаар.

КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. М. Беляков, республикын Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. С. Семёнов, КПСС-эй обкомой хоёрдохи секретарь К. А. Албашеев, республикын партийна, совет бусад хүтэлбэрилэгшэд баярай суглаанда хабаадаба.

АГРАРНА ЭКОНОМИКЫН АСУУДАЛНУУД ЗҮБШЭГДЭБЭ

Агропромышленна комплекссын асуудалнуудаар республиканска экономическа зүблөөн Буряадай оперо ба баледэй академическэ театрай Ордон соо үсэгэлдэр үнгэрбэ. Тус зүблөөндэ республикын болон районуудай партийна, совет ба ажахын органуудай хүтэлбэрилэгшэд, колхоз болон совхозуудай ахамад экономистнууд, хүтэлбэрилэгшэд, агропромышленна комплексдо хабаатай бэшэ эмхи зургаануудай мэргэжэлтэд, эрдэмтэд хабаадаа.

КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. М. Беляков зүблөөе нээһэн байна. «Хүдөө ажахын ба агропромышленна комплексын бусад һалбаринуудай экономическа ашаг үрые дээшэлүүлхэ талаар партийна, совет болон ажахын органуудай зорилгонууд тухай» гэһэн асуудалаар КПСС-эй обкомой хоёрдохи секретарь К. А. Албашеев элидхэбэ. Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ КПСС-эй Хяагтын райкомой нэгэдэхи секретарь К. Д. Лубсандоржиев, Бэшүүрэй районой Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой директор Ф. Е. Ефимов, Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ахамад экономист С. Г. Санжиева, Мухар-Шэбэрэй РАПО-гой түрүүлэгшэ И. П. Осеев, Кабанскын районой Хандалын совхозой тоо бүридхэлэй-экономическа таһагай начальник Е. И. Смородников, республикын Госкомсельхозтехникын түрүүлэгшэ В. М. Пуховской, Зэдын районой «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ П. К. Амагыров, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, республикын агропромышленна нэгэдэлэй Соведэй түрүүлэгшэ А. С. Берещинов, «Бурмясопром» нэгэдэлэй генеральна директор В. С. Мылзенов, Улаан-Үдын шубуунай фабрикын директор Г. П. Тюменцев, мелиорациин ба уһанай ажахын министр Л. А. Санеев, «Бурятплодоовощхоз» нэгэдэлэй түрүүлэгшэ В. В. Матхеев, Хориин РАПО-гой түрүүлэгшэ К. А. Урмакшинов, Буряадай хүдөө ажахын институдай кафедрые даагша Ц-Д. Д. Доржиев гэгшэд үгэ хэлэһэн байна.

Зүблөөнэй түгэсхэлдэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. М. Беляков дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

Манай корр.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ АЖАЛШАД! АЖАЛАЙ БҮТЭЭСЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ, ПРОДУКЦИИН ӨӨРЫНЬ ҮНЭ СЭНГЫЕ ХЯМДАРУУЛХА ТАЛААР ТҮСЭБӨӨ ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭХЫН ТҮЛӨӨ ҮСЭД НЭТЭРҮҮГЭЭР ТЭМСЭГТЫ!

(КПСС-эй ЦК-гай Уряануудһаа).

КПСС-эй гэшүүн А. Б. Будаева (зураг дээрэ) Улаан-Үдын шэлэй заводто арба гаран жэлэй туршада шэл отологшоор хүдэлнэ. Тэрэ заводой ажалай түрүүшүүлэй зэргэдэ үнинэй жагсанхай. Халаанай туршада түсэбэй ёһоор 800-най орондо 1100 дүрбэлжэн метр шэл отолно. Аграфена Бурхиновна оролдосотой бэрхэ ажалайнгаа түлөө Арадуудай Хани Барисаанай орденоор шагнагданхай юм.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ АЖАЛАЙ ҮДЭР

ТУЙЛАҺАНАА АРЬБАДХАН

Партиин Центральна Комитедэй февралиин (1984 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, байгша оной эхинһээ нёдондоноойнгоо эршые алдангүй, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, Буряад оронаймнай ниислэл Улаан-Үдэ хотын ажалшад нэгэдэхи кварталай түсэбтэ даабариа амжалтатайгаар дүүргэбэ. Тиигэжэ продукци худалдаха түсэб 100,2 процент, товарна продукци гаргаха түсэб 100,6 процент дүүргэгдэв.

Туйлаһан амжалтада хотын бүхы ажалша предприятинуудай коллективүүд горитойхон хубитаяа оруулалсаа. Илангаяа Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын, Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто «Электромашина», СССР-эй 50 жэлэй нэрэмжэтэ «Теплоприбор», Кировэй нэрэмжэтэ, түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг заводууд, «Бурмясопром», оёдолой үйлэдбэриин «Туяана» нэгэдэлнүүд, нарин сэмбын, мебельно-модо болбосоруулгын комбинадууд, гадар трикотаж хубсаһанай фабрика болон бусад предприятинууд бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, нэгэдэхи кварталай түсэбтэ даабариие дүүргээд байнхай.

Үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүдээр Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн ушар хадаа хотын ажалша коллективүүдэй габшагайгаар хүдэлһэнэй гэршэ болоно.

Д. АМОГОЛОНОВ.

Хяагтын ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикын коллектив предприятиингаа байгуулагдаһаар 25 жэлэй ойе байгша ондо тэмдэглэхэнь. Энэ алдарта ойе ажалай эрхим бэлэгүүдээр угтаха гэһэн социалис мүрысөөн фабрика дотор үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдажа байнхай.

Тус фабрикын хүдэлмэришэн Мария Александровна Батуева бүхыдөө арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабариие, абаһан социалис уялгануудаа сүм дүүргэһэн тухайгаа эндэ һаяхан баяртайгаар мэдүүлбэ.

М. А. Батуева 1959 ондо

ФАБРИКЫН ОЙДО

энэ фабрикада хүдэлхээ ерэһэн юм. Тэрэ саг үргэлжэ нэхэлгын цехтэ ажаллажа, олон залуушуулые һурган хүмүүжүүлжэ, хүдэлмэришэнэй арюун замда гаргаһан байха. Тэрэ «Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо. Шэн габьяата ажалай түлөө» медаляар, Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байха.

Е. СУРМАЧ.

Мянгаад граммаар

Үбэлжэлгын үедэ даажа абаһан һүрэг малаа һайнаар ондо оруулхаһаа гадна ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхээр республика дотороо үүсхэл гаргаһан Сэлэнгын районой колхоз, совхозуудай коллективүүдэй уряае һайшаан дэмжэжэ, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаһан Мухар-Шэбэрэй районой «Заганский» колхоздо хараалһан зорилгоёо урагшатайгаар бэелүүлдэг түрүүшүүл олон юм. Жэшээлбэл, тугалшан Прасковья Федотовна Ланцова Шэнэ-Заганайнгаа фермэдэ суурханхай. Энэ нүхэрнай даажа абаһан тугалнуудаа һайнаар түлжүүлжэ, шэгнүүрыень горитойгоор нэмээнэ. Һаяхан харууһалжа байһан бүлэг тугалнуудыень шалгахада, шэгнүүрэ хоног бүри 930 граммаар нэмээһэн байба. Түрүү тугалшан үбэлжэлгээ эмхитэй һайнаар үнгэргөө.

В. ШИРДАРМАЕВ.

ОРОЛДОСЫН АШААР

Хэжэнгын районой ажахын коллективүүд гүрэндэ һү худалдаха жэлэй нэгэдэхи кварталай түсэб амжалтатайгаар дүүргэбэ. Даабариин ёһоор 8500 центнер сагаан эдеэн тушаагдаха байбал, 9600 центнертэ хүргэгдөө. Эндэ Ушхайтын, «Первомайский», Хэжэнгын, Худанай, «50 лет Октября», Могсохоной, Чисаанын совхозуудай һаалишадай оруулһан үүргые онсо тэмдэглэмээр.

Районой һаалиин фермэнүүдэй коллективүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ «Первомайский» совхозой Вознесеновкын, Леоновкын фермын, мүн бусадшье ажахынууд түрүүлнэ.

Б. ЭРДЫНЕЕВ, «Хэжэнгын гол» газетын редактор.

ТҮСЭБҮҮД ДҮҮРГЭГДЭНЭ

Зэдын районой «Мир» колхозой малшад мяха гүрэндэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб хараалагдаһан болзорһоо холо урид дүүргэжэ амжаба. Тэдэ түсэбөөр хараалагдаһан 980 центнерэй орондо 1050 центнер мяха гүрэндэ тушаагаа.

Ажалай энэ үндэр амжалтануудай гүүртын малшадай оруулһан хубита нилээд ехэ. Ажахын Зэлтэрэй отделенидэ түхеэрэгдэһэн шахамал малай гүүртые дүршэлтэй малшан В. П. Жапов хүтэлбэрилдэг юм. Тэрэ намар, үбэлэй һарануудта суг хүдэлдэг нүхэдтэеэ хамта харууһалжа байһан малаа һайнаар шахан таргалуулжа шадаа.

Жэшээлбэл, жэлэй түрүүшын кварталда 115 шахамал дунда зэргээр 358 килограмм шэгнүүртэйгээр мяханай комбинадта тушаагдаһан байна.

Мүнөө «Мир» колхозой мал ажалай хүдэлмэрилэгшэд зунай бэлшээридэ малаа һайнаар таргалуулжа, шахамалнуудай гүүртын ба гахайн фермын хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэжэ, продукци үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө оролдон хүдэлжэ байна.

М. ГАЛСАНОВ.

* * *

Хяагтын районой ажахынуудай гүрэндэ һү худалдаха түрүүшын кварталай түсэб даабари амжалтатайгаар бэелүүлэгдээ.

Районой ажахынууд бэлэдхэлэй пунктнуудта 20 гаран мянган центнер сагаан эдеэ тушаагаа, түсэбынь 185000 центнер байһан юм. «Заря», «Дружба» колхозуудта, Алтайн, Улаадайн совхозуудта түсэб даабари 105—130 процент бэелүүлэгдээ. Районой һү һаалиин фермэнүүдэй коллективүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй манлайда дүршэлтэй малшад К. А. Кондинскаягай хүтэлбэрилдэг Үнгэрхэйн, Д. П. Серебренниковэйударидадаг Дунгын, Н. И. Полоновагай даадаг Ивановкын, К. Ф. Черняевагай хүтэлбэрилдэг Хяагтын-Адагай фермэнүүдэй һаалишад дабшана.

А. ЮСУДУРОВ.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

ХАНИ НҮХЭДЭЙ УУЛЗАЛГА

...соёлой үдэрнүүд ...Союзда амжалтатай ...үргэгдэжэ байна. ...раммын үндэһөөр ...ые үзэл сурталай... ...алаарнь хүмүүжүүлхэ зорюулагдажа, ...ой театральна искусствын ажал ябуулагшадай уулзалга апрелиин 24-дэ Москвада Актерой түбэй байшан соо болобо.

СССР-эй арадай артист М. Царев, Варшавын «Народовы» гэжэ драмын театрай ахамад режиссер Е. Красовский болон бусад мэдээжэ уран бэлигтэн зохёохы халааниие бэлдэлгын, тэдэнэртэ эрхэтэн ёһоной эдэбхитэй хараа бодол, үндэр һайхан абари зан хүмүүжүүлгын дүй дүршэлөө халан абалсаһан байна.

Айлшад хото, хүдөөгэй ажалшадай урда концерт наада харуулна. Энэ үдэр Москвагай «Рот-фронт» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй цехүүд соо Польшын композиторнуудай хүгжэм зэдэлбэ. «Польшын эстрадын одод» гэһэн программатай сугларагшад танилсаһан байна.

Соёлой ба хани барисаанай һайндэр бүхы союзна республикануудта болоно.

(ТАСС).

КПСС-эй ЦК-гай ИЮНИИН (1983 он) ПЛЕНУМЭЙ ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

ОНОЛ АРГАНУУДЫНЬ НАРИЖУУЛХА

Партиин XXVI съездын болон ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй тогтоолнуудые бэелүүлэн, манай республикын партийна организацинууд аман үгын политическэ агитациин удхые, онол аргануудые улам бүри һайжаруулна. Энээнэй ашаар үзэл сурталай ниитэ-агитационно хүдэлмэри яһала һонирхолтой болоо. Иимэ хэрэгтэ хүтэлбэрилэгшэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл олоороо хабаадалсана.

Республика соомнай партийна комитедүүдэй олон тоото агитаторнууд, политинформаторнууд, элидхэлшэд хүн зоной дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулжа байнхай. Партийна организацинуудта 2 мянган агитколлективүүд, 20 мянганһаа дээшэ агитаторнууд тоологдоно. Парткомуудай дэргэдэ 9,8 мянган политинформаторнууд болон 900 гаран элидхэлшэд партиин хараалһан зорилгонуудые зондо тайлбарилан ойлгуулна. Тэрээнһээ гадна «Знание» бүлгэмэй 14 мянган лекторнууд колхоз, совхозуудта промышленна предприятинуудта болон эмхи зургаануудта үдэр бүхэндэ һонин хөөрэлдөө, лекцинүүдые үнгэргэнэ.

КПСС-эй райкомууд эхэнхидээ коммунистнуудые, промышленна болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые хүтэлбэрилэгшэд болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые агитаторнуудаар табидаг байха юм. Жэшээнь, Зэдын, Хяагтын, Советскэ, Хойто-Байгалай районуудта үйлэдбэри дээрэ хүдэлмэрилдэг агитаторнуудай 60-һаа дээшэ процентнь коммунистнууд юм. Загарайн райондо агитаторнуудай 50 процентнь хүтэлбэрилэгшэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, мастернууд болон бригадирнууд болоно.

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадта агитаторнуудаар эхэнхидээ бригаданууд болон участогууд дээрэ ажаллажа ябаһан коммунистнууд, комсомолшуул баталагданхай. Тиихэдэ хүнүүдэй ажаһуудаг газарта үшөө нэгэ агитколлектив хүдэлдэг. Цехүүд болон таһагуудта тусхай хараалагдаһан үдэрнүүдтэ политинформаторнууд ерэжэ, дэлхэй дээрэ гү, али манай гүрэн соо болоно байһан һонинуудые шэнжэлэн, ойлгуулжа үгэдэг байна. Комбинадай партком аман үгын политическэ агитациин кадрнуудые саг үргэлжэ һургажа байдаг. Һара бүхэндэ тэдэнэй хэһэн ойлгууламжын хүдэлмэриин дүн гаргагдана. Агитаторнууд болон политинформаторнуудай тодо хурса үгэ хүдэлмэришэдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ ехэ нүлөө үзүүлхэһээ, ниитын хүдэлмэриие эдэбхитэй болгохоһоо гадна, абаһан социалис уялгануудаа, түсэбтэ даабаряа дүүргэхэдэнь ехэ удха шанартай бшуу.

Ойлгууламжын, ниитэ-политическэ хүдэлмэри авиазаводой коллективтэ, Байгал-Амарай барилгашадай дунда, Хориин, Кабанскын, Мухар-Шэбэрэй районуудай ажахынуудта эдэбхитэйгээр ябуулагдана. Олонхи парткомууд үзэл сурталай хүдэлмэриие улам бүри нарижуулна. Һүүлэй үедэ хүн зониие хүмүүжүүлгын элдэб янзын онол арганууд хэрэглэгдэдэг болоо. Тэрэ тоодо «түхэрээн столой» дэргэдэ уулзалганууд, асуудал болон харюугай үдэшэнүүд, нээмэл бэшэгэй үдэрнүүд, телевизионно хөөрэлдөөнүүд, ниитэ полит-үдэрнүүд гэхэ мэтэ оролсоно.

Гэхэтэй хамта зарим парторганизацинуудта ойлгууламжын хүдэлмэри мүртэйгөөр эмхидхэгдээгүй байһаар. Хурамхаанай, Яруунын, Баргажанай, Түнхэнэй районуудай зарим парторганизацинуудта, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын, коммунальна ажахын предприятинуудта, Улаан-Үдэ городой барилгын эмхинүүдтэ ойлгууламжын хүдэлмэри үшөөл һулаар ябуулагдана. Хүн зоной ажаһууһан газарта мүн лэ ойлгууламжын хүдэлмэри гүйсэд һайнаар ябуулагданагүй. Һунгуулиин кампаниин дүүрэхэдэ, агитпунктнуудай хүдэлмэри һулараа гэжэ тэмдэглэлтэй.

Зарим газарнуудта ойлгууламжын хүдэлмэридэ коммунистнууд багаар хабаадуулагдана. Жэшээнь, Хурамхаанай райондо үйлэдбэри дээрэ—бригадануудта, участогуудта хүдэлдэг 364 агитаторнуудай оройдоол 67-ниинь партиин гэшүүд байха юм. Прибайкалиин райондо агитаторнуудай 15 процентнь коммунистнууд. Мүн лэ иимэ дутагдалнууд Түнхэнэй, Захааминай, Баунтын, Октябрьска районуудта ушарна.

Бригада болон фермэнүүдтэ, үйлэдбэриин участогуудта хүдэлжэ байһан зоной дунда хүмүүжүүлгын үргэн хүдэлмэри ябуулха шухала. Эндэ хүн бүхэнэй арга боломжонь, ажалынь, элеэр харагдадаг гээшэ. Илангаяа ажалша коллективүүдэй үүргын улам ургажа байһан үедэ ойлгууламжын хүдэлмэриие хүтэлбэрилэгшэдэй, мастернуудай, бригадирнуудай, звеное даагшадай ябуулбал, аша үрэ ехэтэй байханиь лабтай.

Республика соомнай гансал промышленностиин һалбаринуудта 6 мянга шахуу бригаданууд тоологдоно. Хүдөөдэ 3 мянганһаа үлүү ажалша коллективүүд бии. Эдэ бүгэдэ ехэ хүсэн болоно бшуу. Һүүлэй үедэ бригаданууд, фермэнүүд, участогууд дээрэ хамтын подрядаар ажалаа эмхидхэдэг болоо. Хүдэлмэришэн бүхэн өөрынгөө ажалай хубиие хамтын хэрэгтэ сэхэ оруулжа, түлөөһөө хэһэн ажалайнгаа хэмжээгээр абана бшуу. Бүхыдөө хамтын подрядаар ажалаа эмхидхэлгэ үргэнөөр дэлгэржэ байнхай. Барилга дээрэ, промышленностьда, хүдөө ажахыда иимэ жэшээнүүд үсөөн бэшэ. Жэшээнь, промышленность ба барилга дээрэ энэ шэнэ онол аргаар 40 процентһээ дээшэ коллективүүд хүдэлнэ. Мүн лэ хүдөө ажахыда хамтын подряд дэлгэржэ байнхай.

«БАМтоннельстрой» трестын эмхинүүдтэ хамтын подряд ажалай эмхидхэлгэдэ шадамараар хэрэглэнэ. «Бригадын болон участогай подрядһаа—бүгэдэ отрядай подрядта» гэлэн үүсхэл 16-дахи тоннельнэ отрядай коммунистнууд анхан гаргаһан юм. Энэ хүдэлөөе тоннель малтагшад Ю. Лузан болон С. Воронин гэгшэдэй бригаданууд үүсхэжэ, БАМ-ай барилга дээрэ эхи табяа. Тоннельнэ отрядай партийна организациин шэнэ үүсхэлые дэмжэһэнэй ашаар тэрэнь бүхы коллективтэнь дэлгэржэ, технико-экономическа үрэ дүнгүүдынь һайжараа, ажалайнь бүтээсэ ехэ болоо, түүхэй эд, материалнууд алмагдаа. Мүнөө үедэ отрядай барилга-хабсаралгын ажалайнь 90 процентһээ дээшэ хубинь подрядай ёһоор бүтэнэ. Дурсагдагша отряд Байгалай эрьеын тоннельнүүдые малтаха ажалаа хараалагдаһан сагһаа урид, нэгэ жэлээр түрүүн дүүргэбэ.

Бригадна гуримаар ажалаа эмхидхэлгын онол арганууд авиационно болон локомотив-вагон заһабарилгын заводуудта, промышленностиин бэшэшье һалбаринуудта нэбтэрүүлэгдэжэ байнхай.

Гэхэ зуура түрүү энэ онол арга элдэб янзын шалтагаанаар һанаһанда хүрэмөөр үшөөл хүгжэнэгүй. Илангаяа мал ажал дээрэ, Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын министерствын предприятинуудта, гэр байрын-коммунальна ажахыда, «Главбурятстрой», «Улан-Удэтрансстрой», «Бурятцелинстрой» нэгэдэлнүүдэй һалбаринуудта хайхарамжагүйгөөр эмхидхэгдэнэ. Тиимэһээ партийна комитедүүд хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэлые һайшаан дэмжэжэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри бүри эршэтэйгээр ябуулха зэргэтэй.

Тэрээнһээ гадна мастернуудай, бригадирнуудай соведүүдэй хүдэлмэриие һайжаруулан, коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдые ганса үйлэдбэриин талаар бэшэ, мүн хүмүүжүүлгын ажалда һургаха хэрэгтэй. Эдэ бүгэдэ ажалай журам бэхижүүлхэ, үйлэдбэри дээрэ эмхи гурим тогтоохо хэрэгтэ туһалха зэргэтэй.

Мүнөө үедэ республика соомнай малай үбэлжэлгын түгэсхэлэй хаһа эхилэнхэй. Энэ кампаниие гүйсэд һайнаар үнгэргэхын түлөө колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд нарин нягтаар малайнгаа тэжээл, хоол гаргашалха зэргэтэй. Тиихэдэ ажалай амжалта малшадай дунда табигдаһан эдэбхитэй үзэл сурталай, ойлгууламжын хүдэлмэриһөө дулдыдаха байна бшуу.

Республикын малай үбэлжэлгын үедэ бүхыдөө 435 улаан булангууд, тэрэ тоодо 348-ниинь һүнэй фермэнүүдтэ хүдэлдэг байгаа. КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, республикын колхоз, совхозуудай партийна организацинууд малай фермэнүүдтэхи улаан булангуудай хүдэлмэриие яһала һайжаруулаа. Жэшээлхэдэ, үбэлжэлгын үедэ Сэлэнгын, Хориин, Кабанскын, Мухар-Шэбэрэй, Хэжэнгын, Зэдын болон бэшэшье районуудта улаан булангуудай хүдэлмэриие харалгын конкурснууд үнгэргэгдөө.

Малшадай дунда табигдаһан ниитэ-политическэ хүдэлмэриин ехэ удха шанартай байһые хараада абан, КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, облсовпроф болон ВЛКСМ-эй обком үнгэрэгшэ жэлэй октябрь һарада улаан булангуудай хүдэлмэриие эрхимээр ябуулхын тула республиканска харалга-конкурс үнгэргэхэ гэһэн тогтоол абаа һэн. 1983—1984 онуудай малай үбэлжэлгын үедэ дурадхагдаһан энэ харалга-конкурс улаан булангуудай ажалые һайжаруулхаһаа гадна, малшадай дунда эмхидхэгдэһэн социалис мүрысөө улам эршэтэй болгоо.

Удхаараа һайн элдэб үдэшэнүүд, хөөрэлдөөнүүд, аман үгын журналнууд олонхи улаан булангуудта һонирхолтойгоор үнгэргэгдэнэ. Тэдэнэй тоодо Зэдын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Булагай, Түнхэнэй совхозой Могой-Горхоной һүнэй фермэнүүдэй, Загарайн районой «Гигант» колхозой нэгэдэхи МТФ-гэй, Хяагтын районой «Дружба» колхозой 2-дохи МТФ-гэй, Доодо-Ивалгын һүнэй комплексын, Сэлэнгын совхозой Бүлюутын фермын улаан булангуудороно.

Хориин районой Үдын соёлой комплекс мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдые хангалгаар ехэ дүй дүршэлтэй болонхой. Энэ комплексын хүдэлмэрилэгшэд Үдын совхозой фермэнүүд болон улаан булангууд соо соёлой үдэрнүүдые ходо үнгэргэдэг гуримтай.

Зүгөөр зарим газарнуудта колхоз, совхозуудай эхин партийна организацинууд КПСС-эй обкомой бюрогой тогтоолые һулаар дүүргэнэ. Үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие улаан булангуудта бирагүйгөөр эмхидхэнэ. Жэшээнь, Яруунын, Хяагтын, Баргажанай, Зэдын районуудай хэдэн һүнэй фермэнүүдтэ мүнөө болотороо улаан булангууд түхеэрэгдээгүй байһан зандаа. Зарим улаан булангууд соо эмхитэйгээр хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулхынгаа орондо, анхаралаа гансал тэдэнэй шэмэглэл гоёолтодо хандуулагдана. Иимэрхүү дутуу дунданууд Захааминай, Хурамхаанай, Прибайкалиин зарим фермэнүүдтэ үзэгдэнэ.

Ажалшадай дунда ниитэ-политическэ, ойлгууламжын хүдэлмэриие ябуулга тон харюусалгатай хэрэг мүн. Тэрээндэ бүхы шатын партийна комитедүүдэй анхарал хандуулагдаха зэргэтэй. Энэ хэрэгэй ябасые хинан шалгажа байлга хадаа парткомуудай, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй нангин уялга болоно.

М. ЖАРКОВ,
КПСС-эй обкомой инструктор.

БЭЛЭДХЭЛ ҺАЙНААР ЯБУУЛАА

Эдэ үдэрнүүдтэ Улаан-Үдын районой Ивалгын ОПХ-гай механизаторнууд хабарай тарилгые хаһа саг соонь үнгэргэхөөр гүйсэд бэлэн болонхой.

Эндэ бүхы техникэнь заһабарилагдажа дүүрөө. Мүнөө үедэ таряанай полинуудые сэбэрлэнэ, нуга сабшалан дээрэ наг шэбхэ зөөнэ, минеральна утэгжүүлгэ оруулна.

ВАСХНИЛ-ай СО-гой туршалга-үйлэдбэриин ажахынуудай дунда дэлгэрһэн Бүхэроссиин социалис мүрысөөндэ шалгаржа, Ивалгын ОПХ-гай ороохо таряанай үрэһэ хүрэнгэ бэлдэдэг бригада Улаан вымпелдэ, 800 түхэригэй мүнгэн шанда хүртэбэ.

В. Хабаловай хүтэлбэрилдэг энэ бригада үнгэрһэн жэлдэ гектар бүхэнһөө 22,5 центнер үрэһэ хүрэнгын ороохо суглуулжа абаһан юм. Ажалайнь үрэ дүн бригадна подрядые шадамараар хэрэглэһэнэй ашаар туйлагдаа.

Байгал шадархи шэрүүн уларилтай газарта һайнаар ургадаг «Бурятская-34», «Бурятская-79» сортын, ехэ арга боломжотой шэниисын эрхим шанартай үрэһэ хүрэнгэ республикын олохон ажахынуудта худалдаа.

Мүнөө жэлдэ 3700 гектар тарялангда нэгэдэхи ба хоёрдохи сортын үрэһэнэй ороохон таригдаха юм.

Нүхэр Хабаловай хүтэлбэрилдэг бригада 50 хүнһөө бүридэнэ. Эндэ 12 коммунистнуудтай партийна бүлэгые Улаан-Үдын райкомой бюрогой гэшүүн А. Г. Петров хүтэлбэрилдэг юм. Энэ бүлэг эмхидхэлэй-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри бригадынгаа гэшүүдэй дунда эдэбхитэйгээр ябуулна.

Мүнөө үедэ Ивалгын ОПХ-гай хабарай тарилга дээрэ хүдэлхэ бүхы бригадануудта түсэб—даабари үгтэнхэй, ажалайнь түлөөһэн шэнээр харагданхай юм.

Агитаторнууд, политинформаторнууд механизаторнуудые КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1984 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй, тэрээн дээрэ партиин ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр К. У. Черненкын хэлэһэн үгэтэй танилсуулна. Механизаторнууд партиин ЦК-гай апрелиин (1984 он) Пленумэй тогтоолые урма баяртайгаар хүлеэн абаа. Тэдэнэр хабарайнгаа тарилгада гарахаар гүйсэд бэлэн.

Б. ЦЫРЕНДЫЛЫКОВ,
манай корр.

XI ТАБАН ЖЭЛ: АШАГ ҮРЭ, ШАНАР, ДЭЛИСЭ

ХЯМДА ПРОДУКЦИ ЕХЭЭР ГА

Манай С. М. Кировэй нэрэмжэтэ түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой коллектив, КПСС-эй XXVI съездын, партиин ЦК-гай удаалахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй социально-экономическа хүгжэлтын түсэбые дүүргэхын тула, бүхы арга боломжонуудаа элсүүлэн ажаллажа байна.

КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленум дээрэ ороноймнай ажалшадай урда табигдаһан, түсэбһөө гадуур ажалай бүтээсэ 1 процентээр дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үнэ сэн 0,5 процентээр нэмээжэ хямдаруулха гэһэн партиин уряа заводоймнай коллективэй тон шухала зорилго мүн болоно. Партиин энэ тодорхой уряае хүдэлмэришэдэй бэелүүлжэ шадаа һаа, бар хүсөөр хэглэдэг ажалые 14,7 мянган нормо-часаар доошолуулха, тэрэнэй өөрынь үнэ сэнгые 20 мянганһаа дээшэ түхэригөөр хямдаруулха аргатай болоно. Ажалые эрдэм ухаанай ёһоор эмхидхэхэ хэмжээ ябуулгануудые нэбтэрүүлжэ, ажалай, технологическа журам бүри шангадхажа, эмхидхэл ба хүтэлбэрилгые саашадань нарижуулан һайжаруулһанай ашаар ажалай бүтээсын ургалта дээшэлхэ юм.

Түсэблэлтын—экономическа таһагаар хэб даралгын участогта үгтэһэн ажалай бүтээсын талаар даабари 1984 ондо 4752 түхэригөөр урган дээшэлхэ ёһотой. Тодорхойлбол, ажалай бүтээсэ Л. Е. Козленкын бригадада 1584 түхэригөөр, Н. И. Автайкинагай бригадада — 1512, Г. Ф. Редикальцевагай — 864, Мокровагай — 792 түхэригөөр дээшэлхэ зэргэтэй болоно бшуу. Эдэ бригаданууд гаргадаг продукциингаа өөрынь үнэ сэнгые дүн хамта 5900 түхэригөөр хямдаруулха гэжэ хараална.

Амһартануудта шаажан гүйлгэдэг участогай хүдэлмэришэд продукциин өөрынь үнэ сэнгые 8800 түхэригөөр хямдаруулха зорилготой. Тиигэжэ Г. П. Васильева, Н. И. Леконцевагай ударидадаг комплексно бригаданууд бүтээдэг продукциингаа гаргаша 3800 түхэригөөр доошолуулха, мүн Н. Е. Сундунова, Т. Г. Красивагай бригаданууд — 4200, Л. П. Тютринагай — 800 түхэригөөр хямдаруулха юм.

Заһабарилгын-механическа участогта И. С. Богидаевай толгойлдог слесарьнүүдэй бригада бүтээдэг продукциингаа гаргаша 358 түхэригөөр доошолуулха гэһэн уялга абанхай. А. П. Рябовай бригада — 360, В. А. Бурнашевай — 358, А. М. Яковлевай, — 358, М. Ринчиновай бригада 358 түхэригөөр доошолуулха гэжэ шиидэбэ.

Эдэ хараа зорилгонуудынь эмхидхэлэй-техническэ хэмжээ ябуулгануудаар батадхагданхай. Технологическа түрүү онол аргануудые, шэнэ түхеэрэлгэнүүдые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ, бригадна подрядай гурим саашадань хүгжөөхэ талаар заводой инженернэ албан анхаралаа саг үргэлжэ хандуулжа байдаг. Бүтээсэ ехэтэй «КБ-5530» түхэлэй түмэр дарадаг пресс үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Тэрэнэй ашаар продукциин өөрынь үнэ сэн 12 мянган түхэригөөр хямдаруулагдаха юм. «А-6124» түхэлэй арматура бүтээдэг пресс-автомат, детальнуудые термическэ аргаар болбосоруулдаг электропеэшэн, багсалдаг, таһагһаа амһарта контейнертэ ашадаг нүүдэл хоёр транспортернууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэхэ байна. Заводой бүхы хүдэлмэришэдэй 70 процентнь байгша онло ажалай эмхидхэлэй түрүү, бригадна подрядай гуримаар ажаллажа эхилхэ. Тиин үйлэдбэриингөө хэмжээе үргэдхэхэ, ашаг үрыень дээшэлүүлхэ, продукциин шанар һайжаруулха хэрэгтэ бүхы эрмэлзэл, оролдолгоёо зорюулха байна бшуу.

Заводой коллектив нёдондо жэлэйнгээ амжалтые арьбадхан, байгша оной эхинһээ абаһан хүдэлмэриингөө эршые һуладхангүй, үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллажа, нэгэдэхи кварталай түсэбтэ даабаринуудые бүхы технико-экономическа талаарнь ам-

ТҮРҮҮ МЕХАНИЗАТОР

Содном Дашеевич Хумаев арбан класс дүүргээд һурахаяа хаанашье ошоогүй, түрэл колхоздоо хүдэлхэеэ үлөө. Мүнөө тэрэ тракторист болонхой. Даалгагдаһан техникэдээ нягтаар, эзэн ёһоор хандадаг, хүдэлхэдөө үдэр бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэдэг. Залуу, бэрхэ механизатор колхозойнгоо правлени болон парткомой, КПСС-эй райкомой болон райсоведэй гүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотануудаар нэгэнтэ бэшэ шагнагдаһан байна.

Д. ДУГАРОВАЙ фото.

Аха.

Репортаж

ЗОРИҺОНДОО ХҮРЭБЭ

Апрель һарын хахадлаашье һаа, үдэшэ, үглөөниинь хүйтэн жабартай, һалхи бордоһотой байгаа һэн. Бидэ һаяын нэгэ үдэр Олсо гэжэ нютагта байрлаһан хонишодой байрада хүрэжэ ерэбэбди. Уланхаан нютагһаа нааша сэхэ рүүгаа 3 модо болохогүй газарта хүрэхэдэмнай хонидой ута байра, хонишодой олон гэрнүүд шугы бургааһанай саанаһаа холоһоо харлан харагдаба.

Энэмнай Хурамхаанай районой Уланхаанай совхозой суута хонишон, Ленинскэ комсомолой шангай лауреат Дамбо Дамбиновай үбэлжөөн гээшэ. Энэ хонишомнай наһаараа хэды залуушье һаа, хонин ажалда яһала дүршэл шадабаритай болонхой. Тэрэмнай гэр бүлөөрөө эхэ хонидые харууһалдаг юм. Манай эндэ ерэхэдэ, хонишод хурьгадаа хүхүүлжэ дүүргээд байгаа һэн. Хурьгашад эхэ хонидтоо үбһэ тэжээлыень хорёонууд соогуур тараажа үгэнэ.

Ажаллажа байһан эдэнэрэй сүлөөтэй болохолоорнь, ажабайдалаарнь һонирхобобди. Хонидойнь байра, хорёо соогуурнь ябажа харабабди. Байра байдалынь яб-саб гэмэ таарүү зохидоор түхеэрэгдэнхэй. Хонидойнь байрын хуушаншье һаа, досоогоо дулаахан, хуурай сэбэр, хурьгадай хашаа соо дүн сагаан хурьгад хобоо хобтонууд соо һая хэгдэһэн үбһэ, талха таряанай зүйл амтархан эдинэ, дабһа долёоно. Абтаһан түлынь өөдэргэн, тобир һайнууд.

— Манай отарын эхэ хонид хурьгалжа дүүрэхэнь. Даб дээрээ 679 эхэ хониһоо 760 хурьга абаад байнабди. Энэмнай зуун эхэ хониндо тоолоходо, 112 түл абтаһан болоно,—гэжэ ахалагша хонишон Дамбо Хубусхеевич хөөрэнэ.

Эндэ түл һайнаар, эмхитэйгээр абтаа гэжэ хэлэхэдэ, алдуу болохогүй. Эхирнүүдшье олон байгаа. Эхэнүүдынь яһала һүтэй дээрэһээ түлнүүдээ садхаажа яданагүй. Энэ туйлаһан амжалта ганса ахалагша хонишоной габьяа бэшэ, мүн тэрэнэй хани нүхэр Галина Ринчиновагай, хурьгашадаар хүдэлжэ ябаһан залуу хүбүүд Жаргал Рабжаев Гарма Бадмаев, Жаргал, Анна Дамбиновууд болон Владимир Рабжаевай оруулһан хубита ехэ.

— Энэ жэлдэ түл абаха социалис уялгаяа амжалтатай бэелүүлбэбди. Зуун эхэ хониһоо 112 хурьга абаха зорилготой һэмди. Үбһэ тэжээлээршье бараг үбэлжэбэбди. Юуб гэхэдэ, бидэ жэл бүри өөһэдөө үбһэ тэжээлээ бэлэдхэнэбди. Нёдондо намар отарынгаа хонидто 1300 центнер үбһэ, 600 центнер зелёнко, 60 центнер модоной набша намаа нөөсэлөө һэм. Иигэжэ энэ үбэлжэлгые баян бардамаар үнгэргэхэмнн. Мүн лэ энэ харюусалгатай хаһада эдэ хүүгүүд нилээд туһалаа,—гэжэ ахалагша хонишон мэдүүлнэ.

Тэрэнэй абаһан уялгаяа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлһэндэнь урмашамаар. Хонишодой нажарһаа хойшо хүсэл оролдолго, хара хүлһэн дэмы адхараагүй гэжэ һанагдана. Мүнөө таһалга бүхэн соо тангаршаалдан ябаһан дүн сагаан хурьгадые харахадаа Дамбо Галя хоёрой зориһондоо хүрэһыень, һарбайһанаа абаһыень гансата ойлгоо һэм.

Ахалагша хонишон түрэл нютагтаа 1979 онһоо хойшо зургаадахи жэлээ хонин һүрэг эрхилжэ ябана. Энэ хугасаа соо тэрэ ажалдаа дадаа, дүршэл шадабаритайшье болоо ааб даа. Залуу хүбүүн хониндо ороод хүдэлһэнһөө хойшо ходо зуутанай зэргэдэ ябана. Олохон жэл соо ажахынгаа чемпион болоһоншье байха.

— Хайшан гэжэ иимэ үндэр дүн түйланаш,—гэжэ асуухадамни, ахалагша хонишон иигэжэ харюусаа һэн:

— Анхан хонишон болоходоо, эжынгээ даажа ябаһан отарыень абаа бэлэйб. Түрэһэн эхэмни Цындыма Абидуевна пенсидэ гараһаншье һаа, мүнөөшье болотор намдаа шадаха соогоо хамһалсадаг, заабари зүбшэл үгэдэг юм. Эжыгээ ёһотойл миний «багша» гэбэл, алдуу болохогүй.

Зүб даа. Иимэ хүнэй хүтэлбэри доро хонишон болоһон залуушуул одоол һургуули гээшыень гараа байха. Өөһэдэйнь отара хонидые даажа абаад байхада, хүшэрхэншье ушар тохёолдоо. Эдэнэрэй ажабайдалдань, ажал хэрэгтэнь олон бэрхэшээлтэй үдэрнүүд тудаа. Үбэлэй янгинама хүйтэнэй үедэ саһа шуурганайшье болобол, зунай аһама халуунда хура бороогойшье оробол, тэрэ хэжэ байһан ажалаа орхёогүй, харин урдахи бэрхэшээлнүүдээ дабажа гараа. Иигэжэ хүдэлхэдээ нүхэр Дамбинов жэл бүри хурьга абаха, ноһо хайшалха түсэбүүдээ, абаһан уялгануудаа үлүүлэн дүүргэдэг байна. Нёдондоной дүнгөөр түрүү хонишон зуун эхэ хонин бүриһөө 112 хурьга түлжүүлжэ тушааһаа, хонин бүхэнһөө дунда зэргээр 3,4

ОРОНОЙ ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭ

БРЯНСК. Областиин ажахынууд хабарай тарилгын комплексно түсэбүүдые табижа дүүргэбэ. Бүхы хүдэлмэрээ агротехническэ үндэр хэмжээндэ, богони болзор соо үнгэргэхэ гэһэн зорилго табигдана. Тусхайлбал, хамтын подрядта ороһон «Красный Октябрь» совхозой тарилгын комплексно отрядууд намар таригдаһан талмайе борнойлхо, нэмэлтэ тэжээл оруулха хүдэлмэреэ 30 час соо дүүргэхые хараалба.

Бусадшье ажахынуудта тодорхой болзор тогтоогдонхой. Газарай хүрьһэ элдүүрилгын, тарилгын бүхы машинанууд саг соогоо заһабарилагдаһан, агрегадууд болгогдожо бүридүүлэгдэһэн байгаа. Ороохото ургамалнуудай үрэһэнэй гурбанай хоёр хубинь нэгэдэхи классай юм.

ВИЛЬНЮС. Литвагай колхоз, совхозуудта саахарай свекло таривжа ургуулха оньһожоруулагдамал 300 отряд эмхидхэгдэбэ. Капсукска районой свеклошод тарилгын хүдэлмэридэ илангаяа һайнаар бэлэдхэбэ. Газарай хүрьһэ элдүүрилхэ, транспортна техникэ харууһалха, хүнүүдэй ажаһуудалые хангаха звенонууд отрядуудай бүридэлдэ оруулагданхай. Районой агротехническэ албан поли бүхэндэ тусхай карточкануудые зохёогоо. Хэды шэнээн минеральна утэгжүүлгэнүүдые, гербицидүүдые хэзээ оруулхаб гэжэ тэрээн соо заагданхай.

Байгша ондо республикын свеклошод амтан түмһэ хураажа абалгаяа 1 миллион тонннодо хүргэхые түрүүшынхеэ уялгалба.

ТУЛА. Щекинско «Новая жизнь» колхоздо намар таригдаһан ба олон жэлэй ногооной түрүүшын гектарнуудта агаарһаа нэмэлтэ тэжээл оруулагдаһан байна. Тусхай агрегадууд аммиагай уһа оруулна. Куркинска, Плавска, Киреевскэ ба бусад районуудта тэрэнииие хэрэглэхынгээ урда тээ шэнгэн аммиак оруулха байна. Энэ ажалда тиимэ ехэ гаргаша гаргагдадаггүй, гэбэшье айхабтар ехэ ашаг олзотой байна.

ОКНИЦА (Молдавиин ССР). Молдавиин хойто хубидахи эгээл ехэ саадай — үрэ жэмэс таривжа ургуулха ажахынууд хоорондын предприятиин ажалшад жэмэстэ мододой үлүү бүлүү һалаа мүшэрнүүдые тайраба.

1700 гектарай талмай дээрэ энэ агротехническэ шухала хүдэлмэри хэхэдэнь, Каларашовка тосхоние Днестр мүрэнэй баруун бэедэхи колхозууд хоорондын саадтай холбодог дүүжэн харгы таряашадта туһалһан байна. Урда урдын жэлнүүдтэ хүнүүд тойрожо ошоходоо, хоёр час шахуу сагаа гээдэг һэн. Мүнөө Молдавида байгуулагдаһан түрүүшын «агаарай зам» 5 минута соо 48 хүнһөө бүридэһэн бүхэли бригадые дээшэнь гаргадаг юм.

Энэ жэлдэ 45 мянга шахуу тонно үрэ жэмэс суглуулагдахаар хараалагдана. Тэдэнииие түмэр замай станцинуудта абаашахын тула байгша ондо ашаанай табан километрэй дүүжэн харгын барилга эхилхээр шиидхэгдээ.

(ТАСС).

БУРЯАДАЙ УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ IX СЪЕЗД

ЮУН БЭЛИГЭЙ ОРЬЁЛ ӨӨДЭ...

...зохёолшодой холбооной түрүүлэгшэ Г. ДАМДИНОВАЙ элидхэлһээ

...ришэд, хонишод Г. Рабдаев, В. Романова, граждан авиациин летчигууд, Аха, Баунтын геологууд болон «Далай шадарай дайдын» ангуушад, орошод байха юм. Гадна манай уран зохёолшод БАМ-ай барилгашадтай нягта харилсаа байгууланхай. Дурсагдагша барилга дээрэ хэдэн удаа ошоһоной һүүлээр А. Румянцевай, В. Липатовай, А. Бадаевай, Г. Дашабыловай, Д. Жалсараевай шүлэгүүд, М. Шихановай поэмэ, К. Балковай туужа хэблэгдээ һэн. Тэрэшэлэн БАМ-ай барилгашадай бэшэһэн очеркнууд, баримтата туужануудшье толилогдоһон байха.

Бидэ өөһэдтөө эрилтэ ехэтэй байха зэргэтэйбди. Шухала үе сагайнгаа темээр бэшэнэб гээд, хүсэд болбосороогүй, гүйхэн удхатай зохёолнуудые түргэбшөөр һубиха ёһогүйбди. Уншагшадта дурлагдажа, тэдэнэй жэшээе абажа дагамаар геройнуудтай зохёолнуудые мүнөөдөө үшөөл үсөөн бэшэнхэйбди гэжэ бидэ яаха аргагүй мэдэрхэ зэргэтэйбди.

Зохёолнуудаа журналда гү, али номой хэблэлдэ абаашахын урда тээ, тэдэнээ улам уран, тодо, хурса болгохо зорилгоор гар бэшэлгэ дээрээ хэр зэргэ «хүлэрнэ» гээшэбибди? Республикын номой хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй: «Гар бэшэлгэеэ асара, хэблэхэмнай» гэхэдэнь, «Хойто жэл болог даа, үшөө заһабари оруулжа, дахин дахин шэнээр буулгажа бэшэхэмни», — гэжэ хэлэхэ хүсэл хүрэхэ гү? Эдэ мэтын асуудалнууд манай хүдэлмэриин шанарай талые нарижуулха хүтэлбэри байха ёһотой.

Чимит Цыдендамбаев, Даширабдан Батожабай, Исай Калашников гэгшэдэй зохёолнуудайнгаа үгэ хэлэндэ тон харюусалгатайгаар хандажа, үсэд нэтэрүүгээр ажалладагые һананабди. И. Калашников гуурһанай гайтай нэтэрүү ажалшан байгаа. Нэгэтэ уншагшадтай болоһон уулзалга дээрэ тэрээнһээ: «Уран зохёолшын мэргэжэл хэр хүшэр юм», — гэжэ асуухадань, тэрэ иигэжэ харюусаа һэн: «Разрыв-трава» гэжэ зохёолые нэгэшье дахин һаань гараараа буулгажа бэшээд үзөөрэйгты, тиигэбэл ойлгосотой болохо». Дурсагдагша романаа, мүн «Шуһата зэбүүн саг» гэжэ зохёолоо И. Калашников хэдэн дахин буулгажа бэшэһэн, мүлиһэн байдаг.

Уран зохёолой хүгжэлтэ хадаа дороһоо өөдэ шэнэ бэлигтэнэй олоороо урган гаралгаһаа сэхэ дулдыдадаг. Энэ талаар Уран зохёолшодой холбоондо эхилэн бэшэгшэдтэ ехэ анхарал хандуулагдадаг. 60-аад онуудай һүүл багаар Л. Тапхаев, В. Намсараев, Г-Д. Дамбаев, М. Шиханов, Д-Д. Дугаров, Г. Раднаева, В. Липатов, Б. Дугаров, Б. Жанчипов гэгшэд залуу авторнууд ябаһан һаа, мүнөө мэргэжэһэн, болбосорһон зохёолшод болонхой.

Үнгэрһэн съезд дээрэ һунгагдаһан Уран зохёолшодой холбооной правлени заседанинууд дээрэ зохёохы ажабайдалай хэдэ хэдэн шухала асуудалнуудые табиһан, зүбшэһэн байха. Жэшээлхэдэ, ажалай журам саашадань шангадхаха тухай шиидхэбэри республикын уран зохёолшодой нээмэл партийна суглаан дээрэ нэгэн һаналтайгаар һайшаагдаһан байна. Тэрэшэлэн номуудые хэблэхэ асуудал правлениин заседанинууд дээрэ ниигэлэн зүбшэгдэдэг, тиигэжэ мэдээжэ болон эхилэн бэшэгшэдэй олон номууд Буряадай, мүн Москвагай хэблэлнүүдээр гаргагдаа.

Гадна правлениимнай заседани дээрэ коммунис байгуулалтын ажал ябуулгатай литературно-уран һайханай журналнуудай зохёохы ёһоной холбоонууд тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые бэелүүлхэ талаар, мүн партиин обкомой бюрогой шиидхэбэриие дүүргэхэ зорилготой «Байгал» журналай хүдэлмэриин тооссон шагнагдаа һэн. Энэ талаар журнал хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулгануудые хараалаад бэелүүлжэ байнхай.

Тоосоото үе соогоо манай правлени прозооршье, поэзээршье, драматургигааршье, мүн шүүмжэлэлээршье зарлагдаһан Россин, союзна удха шанартай семинарнуудые гүйсэд хэрэглэжэ, түлөөлэгшэдөө саг сооһь эльгээжэ байгаа. Байгша оной май һарада Москвада залуу уран зохёолшодой VIII зүблөөн зарлагдахань, Залуу поэт, хүдөөгэй барилгашан Э. Дугаров, прозаик В. Носков, поэдүүд Ж. Юбухаев, Б. Жигмытов гэгшэд тэрээндэ хабаадалсахаар зууршалагданхай.

КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленум дээрэ үзэл бодолой болон ниитэ-политическэ асуудалаар партиин ябуулдаг ажал тухай ехэ хөөрэлдөөн болоо һэн. Тэдэ бүгэдые Буряадай уран зохёолшод зүрхэ сэдьхэлдээ дүтөөр абан, шуналтайгаар шудалжа уншаһан байна. Тиимэһээ БАМ-ай барилгые уран һайханай аргаар харуулһан дүй дүршэлые манай зохёолшодой холбоон саашадаашье хүгжөөхэ ёһотой. ЛВРЗ, Прибор бүтээлгын, «Электромашина» заводууд, нарин сэмбын комбинат гэхэ мэтэшэлэн манһаа саашадаашье холодохогүйл. Мүн малшад, таряашад болон механизаторнуудай — манай үеын хүдөө ажахын үйлэдбэриин баатарнуудай эршэтэ ажалаар орьёлон байдаг колхоз, совхозуудшье һууриҗаһан газартаал байна. Тэдээн тухайгаа шэнэ поэмэнүүдые, очеркнуудые, туужануудые, зүжэгүүдые бэшэел, БАМ-ай барилгашадые харуулһан дүй дүршэлөө залираангүй, саашадань нарижуулан хүгжөөел!

КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленум дээрэ литературно-уран һайханай шүүмжэлэл тухай хэлэгдээ һэн. Энэ талаар манай литературада үзэгдэдэг боро юрьеэнэй, һула, «уһа, саһатай» зохёолнуудые шангаханаар элишэлһэн нүхэр ёһоной шүүмжэлэл тон хомор. Эрилтэ ехэтэй, хурса шүүмжэлэл хадаа зохёохы ажалда ашагтайгаар нүлөөлхэ гурим ёһо болохо зэргэтэй. Тэрэшэлэн зохёолой жанрнуудаар зүблөөнүүдые үнгэргэжэ байбал, толилогдоһон, хэблэгдэһэн зүйлнүүдэй һайн, муу талань гүйсэд элирүүлэгдэхэ һэн.

Нүхэд! Би эндэ 30-аад—40-өөд, 50-яад, 70-аад онуудай үеэр буряад литературын хүгжэлтые ябууд дурдаа һэм. Удаань тоосоото үе соохи ажал хэрэгүүдые юрэнхы дээрэнь ехэбшэлэн харуулхые оролдогдоо. Юуб гэхэдэ, нэмэлтэ элидхэл хэжэ, үнгэрһэн съездһээ хойшонхи үе соо, манай уран зохёолшодой ажалые согсолон дуулгаха элидхэлнүүд хэгдэхэ.

...Тиимэ холошье бэшэ сагай зайда таабаритайхан түһэр хабсагай элирнэ. Тэрэнэй хаяа тээшэ үе сагаймнай корабль 80-яад онуудай долги эсхэн шуумайна. Тэндэһээ XXI зуун жэлнай эхилхэ.

Ерэхэ жэлнүүдэймнай ажабайдал манай зохёолнууд соо улам гүнзэгыгөөр, улам зоримгойгоор, һонирхомоор харуулагдажа, жэшээ абамаар геройнуудай образууд алмазай хушуун мэтэ хурса байха аабза.

Гурбатай, дүрбэтэйхэн бүлэг балшар багашуулай хашалгүйгөөр шууялдан ябахые, зорюута зогсожо, энхэргэн харасаараа нэгэтэ бэшэ үдэшэһэн байхат. Тэдэ хадаа Хорин нэгэдэхи зуун жэлэй эхин шатын залуу үетэн мүн гээшэ. Тиимэһээ тэмсэлээр орьёлһон Хоридохи зуун жэлһээ коммунис Хорин нэгэдэхи зуун жэлдэ тэдэ залуу уншагшадайнгаа абажа орохо номуудые Буряад ороной уран зохёолшод, энэ мүнөө 80-яад онуудтаа, бэшэхэ аабза гэжэ найдая!

НЭМЭЛТЭ ЭЛИДХЭЛНҮҮД

I. ПРОЗООР

— VIII-дахи съездһээ хойшо үнгэрһэн табан жэлэй туршада «Байгал», «Сибирские огни», «Дальний Восток» журналнуудта толилогдоһон зохёолнуудые эндэ дурдангүйгөөр хаража үзэхэдэ, Буряадай уран зохёолшодой бэшэһэн прозыч дала гаран ном хэблэгдэһэн байна. Тэрэ тоодо Москвагай «Современник», «Советский писатель», «Советская Россия», «Роман-газета» хэблэлнүүдээр манай зохёолшодой 17 ном гаргагдаа, — гэжэ **В. Ц. Найдаков** онсолон тэмдэглэбэ. — Совет олон яһатанай литературада өөһэдынгөө хубитые оруулаад, манһаа хахасан ошоһон бэлигтэ зохёолшодойнгоо номуудые манай Уран зохёолшодой холбоон болон номой хэблэл гаргажа, улад зоной дунда тараажа байдаг һайн заншалтай гээшэ. Москвада хэблэгдэһэн номуудай дунда Ц. Доной, Д. Батожабайн. Ч. Цыдендамбаевай, А. Бальбуровай, И. Калашниковай, М. Осодоевой, тиихэдэ Буряадай номой хэблэлээр Х. Намсараевай, Ж. Балданжабоной, Ч. Цыдендамбаевай, В. Сергеевэй, К. Ильинэй, С. Метелицын зохёолнуудай гаргагдаад байхые баясан харамаар. Юуб гэхэдэ, энээгээр гансашье дурсагдагша зохёолшодой дурасхаал хүндэлэгдэнэ бэшэ, харин шэнэ үеын уншагшадые үзэл бодолой талаар, мүн коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тэдэнэр гуурһаяа бариһан зандаа, ажалша жагсаалдаа байһан мэтээр һанагдана.

Урда съездһээ урид буряад хэлэн дээрэ мэдээжэ болоһон томо зохёолнууд, үнгэрһэн тоосоото үе соо оршуулагдажа хэблэгдээд, хоёрдохи наһаяа эдлэжэ, бүхэсоюзна уншагшын үзэмжэдэ табигдаба. Энэ талаар Ц. Жимбиевэй «Урасхал», Д. Эрдынеевэй «Ехэ үгэ» гэһэн романууд, С. Цырендоржиевай, Г-Д. Дамбаевай туужанууд болон урда тээнь Улаан-Үдэдэ хэблэгдэһэн К. Балковай «Рубеж» гэжэ роман, Р. Белоглазовагай рассказууд гэхэ мэтэ болоно.

Үнгэрһэн табан жэл соо Буряадай номой хэблэлээр манай зохёолшодой прозын 40 гаран ном гаргагдаа. Тэдэнэй дунда А. Ангархаевай «Мүнхэ ногоон хасуури», В. Корнаковой «Улаан хуһад», Ц. Номтоевой «Витим мүрэн», Б. Мунгоновой «Баян зүрхэн», М. Жигжитовэй «Далай шадарай дайда», М. Степановай «Түргэн гол дээрэ», Ц-Д. Хамаевай «Хэзээ ногоон», Б. Ябжановай «Зоной хэшэг» гэхэ мэтын романууд, мүн 24 туужа болон хори гаран рассказуудай суглуулбаринууд хадаа урда урдын тоосоото үенүүд соо манай литературада үзэгдөөгүй баян ургаса болоно. Мүн дурсагдагша жанрай ехээр хүгжэн ерэһые, манай литературын 50 жэлэй дүй дүршэлэй ашые гэршэлнэ.

1983 оной май һарада Москвада үнгэргэгдэһэн Буряадай литература болон искусствын үдэрнүүдтэ. РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбоондо болоһон манай литературые зүбшэн хэлсэлгэ дээрэ совет мэдээжэ шүүмжэлэгшэ Р. Бикмухаметов: «...энэ хадаа ехэшье орёошье философиин, уран һайханай болон ажаһуудалай асуудалнуудта хандадаг томо литература гээшэ» гэжэ сэгнээ һэн. Үнэхөөрөөшье, һүүлэй жэлнүүдэй буряад прозые абажа харахада, олонхи зохёолшоднай ажабайдалай шиидхэгдээгүй асуудалнуудта анхаралаа хандуулжа, шэнэ темэнүүд, зүрилдөөнүүд болон абари зангуудые, мүн хүүшан темэнүүдые шэнээр дэлбэлэн харуулна. Эдэ бүгэдэ арадайнгаа ажабайдалтай зохёолшодоймнай улам нягта харилсаатай боложо, ниитэ-политическэ асуудалнуудаар һонирхон, уран һайханай шэнэ арга боломжонуудые элбэгээр элсүүлдэг болоһые гэршэлнэ ха юм.

Үнгэрһэн табан жэл соо М. Жигжитов гурбан номһоо бүридэһэн «Далай шадарай дайда» гэжэ романаа түгэсхэбэ. Тэрэнэй түрүүшын хоёр ном бүхэсоюзна уншагшадта хүргэгдэһөөр үнинэй. Харин эндэ бүхы гурбан ном тухайнь тобшо тэдыгээр хэлэгдэбэ гээшэ.

Манай зохёолшодой олонхи бүтээлнүүд соо мүнөө үеын хүдөө нютагай ажабайдал зураглагдана. КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй, мүн партиин удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд соо совет общестын урда байгаа ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ литературын бага бэшэ үүргэ тухай хэлэгдээ һэн. «Литература хадаа залуушуулые газарта, байгаалида, хүдөө ажахын хүдэлмэридэ дуратайгаар хүмүүжүүлхэ талаар ехэ юумэ хэжэ шадаха» гэһэн партиин заабариие бэелүүлхэ хэрэгтэ Б. Мунгоновой, А. Ангархаевай, Ц-Д. Хамаевай; Б. Ябжановай, С. Цырендоржиевай, А. Щитовой, Д. Эрдынеевэй зохёолнууд туһа нэмэри болоно.

Мүнөө үеын хүдэлмэришэн ангиие үргэн хэмжээтэйгээр харуулха арга боломжонууд зохёолшодоймнай урда бии. Энэ талаар К. Балковай «Хүүргэ», М. Степановай «Түргэн гол дээрэ» гэһэн романууд, мүн Ц. Галановай «Хойто Муяын домог» гэжэ повесть тухай тобшохоноор тогтоһон байнаб.

Москвагай, Улаан-Үдын хэблэлнүүдээр хэдэ хэдэн рассказуудай согсолборинуудые гаргуулһан Раиса Белоглазовае съездын ендэрһээ амаршалха дуран хүрэнэ. Хүнэй хүшэр хуби заяан, хуби заяанай шангахан шалгалтанууд тухай нүхэр Р. Белоглазова сэдьхэлэй зөөлэн ульһатайгаар бэшэнэ.

II. ПОЭЗЕЭР

— Үнгэрһэн табан жэл соо буряад поэзи урда мэтэ нам тэнюунээр ажаллажа гараба. Олон шэнэ шүлэгүүд, баснинууд, сонедүүдэй хэдэн баглаа, мүн поэмэнүүд бэшэгдээ, — гэжэ поэт **Лопсон Тапхаев** үгэеэ эхилбэ. — Дурсагдагша хугасаа соо Буряадай поэдүүд Москвада 16, Улаан-Үдэдөө шүлэг, поэмэнүүдэй 38 согсолборинуудые хэблүүлээ. Тиихэдэ эхилэн бэшэгшэдэй түрүүшын 11 номууд, гурбан хамтын согсолбори хэблэгдэбэ. Энэ хадаа «Ажалай ба тэмсэлэй дуунууд», БАМ тухай Буряадай поэдүүдэй «Магистраль дээрэхи дуунууд» болон ород хэлэн дээрэ бэшэдэг залуу авторнуудай «Түрэл хизаар» гэжэ шүлэгүүдэй номууд болоно. Дээрэ дурсагдаһан түрүүшын согсолбориин бүхы түлөөһые манай поэдүүд Эб найрамдалай жасада бэримүһэн дамжуулһан байха юм. Манай поэзиин һүүлэй хорин жэлэй хүгжэлтые гэршэлжэ, удаан хүлеэгдэһэн хоёрдохи антологишье хэблэгдээ. Тэрэниие согсологшод манай поэзиин анха түрүүшын сэргэ бодхооһон аха заханарай хурса бүтээлнүүдые «Эхин жэлнүүд» гэжэ гаршаг доро үгэһэн байна. Энэ ушар хадаа поэзиимнай үндэһэ, һалаагай табин жэл соо хэр зэргэ гүнзэгырһые, үргэдэһые уншагшадта тодоор гэршэлжэ үгэбэ гээшэ.

Республикын Уран зохёолшодой холбооной правлениин тоосоото үе соо хэблэгдэжэ гараһан бүхы далан номуудые эндэ шэнжэлжэ байхын аргагүй гээшэ бээз. Тиигээдшье тэдэнэй олонхинь Буряадай болон РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбоонуудта, «Байгал» журналда, номой хэблэлэй уран һайханай соведүүд дээрэ, мүн залуу зохёолшодой конференцинүүдтэ зүбшэгдэһэн, али болохо сэгнэлтэнүүдые абаһан байха. Тиимэһээ мүнөөдэрэйнгөө поэзиин тон онсо талануудые шэнжэлээд гараха хүсэлтэйб.

«Советская Россия» хэблэлээр гаргагдаһан Н. Дамдиновай зохёолнуудай хоёр боти ном буряад литературын түүхэдэ тодо үзэгдэл болоо. РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбоондо зохёолнуудаа зүбшэн хэлсүүлжэ, поэдүүд В. Петонов С. Ангабаев хоёр ехэ шалгалта гараба. Д. Жалсараев ээлжээтэ номоо гаргажа, бүхэсоюзна уншагшадай урда тоособо. Тиихэдэ Г. Раднаевагай «Сагаан һара» гэжэ шүлэгүүдэй ном түрүүшынхеэ Москвада хэблэгдээ.

Манай уянгата, ирагуу поэт Д. Улзытуевай шэлэгдэмэл шүлэгүүдые «Современник» хэблэл гоё һайханаар хэблэн гаргажа, маниие баясуулба. Энэ номойнь шэмэглэлые манай уран зурааша Доржо Пурбуев эрхим һайнаар гүйсэдхөө. Үе сагайнгаа, юртэмсын сохисые үрэ зүрхэндөө дүтөөр шагнажа, мэдэржэ байхыень үетэнөө уряалһан Д. Улзытуевай аялга үргэлжэлүүлһэн поэдүүд Д. Дамбаевай, Н. Нимбуевай, М. Самбуевай, Б. Сыреновэй шүлэгүүд хонгёогоор зэдэлээ. Тиихэдэ һаяшаг хэблэгдэһэн Ц-Б. Бадмаевай Итали тухай шүлэгүүдэй суглуулбари буряад поэзидэ политическэ лирикын шэнэ һудал сохилуулһан байна.

— Буряад литературын гол шэнжэнь хадаа арадуудай интернациональна темые улам гүнзэгырүүлхэ, үргэдхэхэ эрмэлзэл болоно, — гэжэ шүүмжэлэгшэ Р. Бикмухаметов РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбооной секретариат дээрэ хэлээ һэн. Энээниинь поэдүүд Ц. Галсановай, Ц-Д. Дондоковагай, Н. Дамдиновай, Д. Жалсараевай, А. Бадаевай, В. Петоновой, С. Ангабаевай, А. Румянцевай болон бусадай шэнэ шүлэг бүтээлнүүдээр гэршэлжэ болоно.

Мүнөө үеымнай поэдүүд ородой классическа болон совет сагай поэзиин дүй дүршэлдэ, мүн буряад түрүүшын поэдүүд Д. Дашанимаев, Б. Абидуев, Ц. Галсанов, Д. Мадасон, Ч. Цыдендамбаев болон бусадай эрхим зохёолнуудта түшэглэн, бэшэлгынгээ гурим ёһые нарижуулна, шэнэ жанрнуудые захадана.

Нёдондо үнгэргэгдэһэн Буряадай литература искусствын үдэрнүүдтэ Москвагай уран зохёолшод, поэдүүд А. Румянцевай, Б. Дугаровай шүлэгүүдтэ үндэр сэгнэлтэ үгөө һэн. Тэрэшэлэн манай хани нүхэд В. Липатовай, А. Щитовой, М. Шихановай зохёолнууд тэдэнэртэ мүн лэ һайшаагдаха һэн гэжэ һанагдаа бэлэй. Эдэ табан нүхэднай ородоор бэшэдэг залуушуулда бэшэлгын онол аргануудые заажа үгэдэг, мүн буряад поэдүүдые олоор оршуулжа байдаг юм.

Буряад поэзидэ түрэл нютаг тухай шүлэг, поэмэнүүд олон. Тэдэниие манай мэдээжэ поэдүүд, мүн баһа түрүүшынгээ номуудые гаргуулһан И. Игумнов, Ж. Юбухаев, Б. Жигмытов бэшээ. Тиихэдэ дунда наһанай поэдүүд Ц. Дондогой, Г. Дашабылов, Вл. Намсараев гэгшэд журналистын тухагүй ажалайнгаа хажуугаар, үгэ хэлэндээ наринаар хандадаг гуримаараа адли эрилтэтэйшье һаа, өөһэд өөһэдынгөө аялга дуугаар уянгата, энхэрэлтэ, мүн философско удхатай шүлэг, поэмэнүүдые урагшатайгаар бэшэнэ.

Тиихэдэ буряад эхэнэрэй гэрэлтэ хуби заяан тухай эгэшэ поэдүүд Ц-Д. Дондокова, Ц. Дондогой мэтээр, мүн өөрынгөө үетэн Д. Доржиева, Г. Базаржапова, Л. Зубенко шэнгеэр Г. Раднаева дуулана. Гэрэлтэ гунигташье, энхэрэлтэ дурандашье абтаһан эхэнэр хүнэй образ тэрэнэй поэзиин гол темэ болонхой.

...ЛИДХЭЛ ТУШАА ҮГЭ ХЭЛЭЛГЭ

...биев: Манай холбоон материальна талаараа хангагдасатай байха зэргэтэй. Байгуулагдаһанһаа хойшо табин жэл соо уран зохёолшодоймнай эмхи «айлнуудаар дэншэжэ», өөрын орохо ёһотой байрагүй байһан зангаараа. Байгалай эрьеын үзэсхэлэн газарта зохёолшодоймнай амаралтын байшан бии нэрэтэй аад, ашаглагданашьегүй, заһабарилагданашьегүй.

Манай хүршэ, Тувын залуу республикада һүүлэй хэдэн жэл соо буряад зохёолшодой найман ном хэблэгдэнхэй. Тэндэхи авторай нэгэшье номой манай хэблэлээр гаргагдаагүй байһаниинь гайхалтай.

Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министр П. Ф. Бардаханов: Үхибүүдэй литератураар 1968 ондо үнгэргэгдэһэн республикын зүблөөнһөө хойшо энэ талаар ехэ хэмжээ ябуулганууд хэгдээгүй гэжэ тэмдэглэмээр. Һуралсалай уншалгын номуудые зохёохо хэрэгтэ үхибүүдэй һонирхол, мэдэсые үргэдхэмэ зохёолнууд хомордоног. Республикын газетэнүүдтэшье эдир, балшар үетэндэ зорюулагдаһан зүйлнүүд үсөөн толилогдоно. Үхибүүдэй уншажа баймаар литературно-уран һайханай багахан журнал манда хэрэгтэй. Мүнөөдөө «Байгалай» «Хараасгайн» буланһаа бэшэ юумэ үгы гээшэбди.

Уран зохёолшо А. Ангархаев: Зохёолшо бүхэн өөрынгөө өөрсэ маягаар ямар нэгэн ордон байшан бодхооһон мэтээр бүтээлээ бүрилдүүлдэг. Тэрэ байшангынь газаагаа, досоогоошье жэншэдгүй һайнаар уралагданхай байха ёһотой гээшэ бээз. Илангаяа досоохи таһагуудынь уужам, һаруулнууд, сэдьхэлдэ уни бутарма ольһотой байха зэргэтэй. Хүгжэнги социализмын үедэ, бидэнэй, зохёолшодойшье, бэлиг шадабари хүгжэлтынгөө дээдэ шатада байха ёһотой. Һүүлэй үедэ манай уран зохёолшодой, поэдүүдэй зохёохы зам тухай шүүмжэлхы удхатай тодо һайн шэнжэлгын хүдэлмэринүүд үгы.

Уран зохёолщодой Холбооной литературна консультант Ц. Галанов: Үе-үе болоод лэ түрүүшынгээ номуудые гаргуулһан авторнуудые суглуулжа, үргэн ехэ зүбшэн хэлсэлгэ хэдэг гурим манда заншалта болонхой. Байгша оной эхеэр үнгэргэгдэһэн тиимэ уулзалга дээрэ Л. Зубенкын, Б. Гармажаповай, Б. Романовай, Д. Доржогутабайн, Ж. Юбухаевай, Э. Дугаровай, Б. Жигмытовэй, Г. Базаржаповагай, И. Игумновай, Э. Манзаровай. Г. Клепиковэй, В. Амоковой түрүүшын номуудай зүбшэн хэлсэлгэ дээрэ үнэтэй сэнтэй һанамжа дурадхалнууд олоор хэлэгдээ һэн. Энэмнай манай залуушуулай саашанхи зохёохы хэрэгтэ тон ехэ аша туһатай һуралсал боложо үгэнэ гээшэ. Манай залуу зохёолшод граждански аялгатай, үе сагаа харуулһан зохёолнуудые олоор бэшэхэ ёһотой.

Зүжэг тухай хэдэн үгөөр... Һүүлэй жэлнүүдтэ манай зохёолшод ород драмын театртай харилсаатай боложо, тус коллектив нютагай темэнүүдээр репертуараа шэнэлээ. Буряад драмын академическэ театрай сценэ дээрэ һүүлшын хоёр-гурбан сезондо арбан таба шахуу, гол түлэб залуу авторнуудай зүжэгүүд табигдаа. Тэдэнэй урагшатай, дутагдалтай талануудые театр шэнжэлэгшэ В. Ц. Найдакова тон зүбөөр сэгнэһэн байна.

Элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ республикын соёлой министр **Д. З. Жалсараев**, ВААП-ай Алас-Дурна зүгэй отделениин начальнигай орлогшо **А. Ф. Каменев**, уран зохёолшод **К. Балков, К. Карнышев** болон бусад нүхэд хабаадалсаа.

Зүбшэгдэһэн асуудалнуудаар съезд зохихо тогтоол баталан абаа, мүн Уран зохёолшодой холбооной правлени, ревизионно комисси шэнээр һунгагдаа. Правлениин түрүүлэгшээр поэт Н. Г. Дамдинов, ревизионно комиссиин түрүүлэгшээр уран зохёолшо А. Л. Ангархаев баталагдаба.

Б. ЖАНЧИПОВ,
манай тусхай корр.

Съездын забһарлалгын үедэ (зүүн гарһаа): «Современник» хэблэлэй (Москва) редактор Г. В. Иванов, поэтесса Ц-Д. Дондокова, поэт С. Ангабаев, уран зохёолшо Ц. Номтоев болон «Современник» хэблэлэй ахалагша редактор Н. В. Крылова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

III. УРАН ЗОХЁОЛ ШҮҮМЖЭЛГЫН БА ШЭНЖЭЛГЫН АСУУДАЛААР

— Манай республикын уран зохёол шэнжэлэгшэд болон шүүмжэлэгшэд үнгэрһэн үе соо литературын алибаа бүтээлнүүдтэ тодо, хурса тайлбари үгэхэ талаар оролдосотойгоор ажаллажа гараа, — гэжэ дурсагдагша асуудалаар үгэ абаһан Буряадай АССР-эй арадай поэт **Андрей Румянцев** элидхэбэ. — Буряадай литературын хүгжэлтын замуудые тодорхойлһон, мүн тэрэнэй зарим түлөөлэгшэдэй зохёохы ажал тухай шүүмжэлхы статьянуудай арбан согсолбори хэблэгдэһэн байна. Тэдэнэй хоёр номынь республикымнай 15 залуу болон мэдээжэ шүүмжэлэгшэдэй, мүн литература шэнжэлэгшэдэй хүдэлмэринүүдһээ бүридэнхэй юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ «Байгал» журналай хуудаһануудта толилогдоһон шэнжэлхы удхатай статьянуудай, зохёохы ажалай зарим асуудалнуудаар табигдаһан мэдээсэлнүүдэй тоо таби шахуу болоо. Эдэ бүхы баримтанууд Буряадай литературын саашанхи хүгжэлтэдэ урагшатайгаар нүлөөлхэ шүүмжэлэгшэд болон шэнжэлэгшэдэй манай республикада олон байһые харуулна гээшэ.

Буряадай литературын шэнэ һайн бүтээлнүүдые шүүжэ үзэхэ, тэдэниие арад зондо тарааха, мүн уран зохёолшодой зохёохы ажалые шэнжэлхэ хэрэгые дүршэлтэй шүүмжэлэгшэд, СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной гэшүүд В. Найдаков, Ц-А. Дугар-Нимаев, М. Хамаганов мүн эрдэмэй докторнууд болон кандидадууд А. Белоусов, С. Чагдуров, А. Серебряков, И. Ярневский гэгшэд бэелүүлжэ байдаг. Хэдэн жэлэй урда тээ А. Паликова, С. Балданов, В. Махатов, Н. Хосомоев, К. Полонных гэгшэд зохёолшодой номуудта түрүүшынгээ рецензинүүдые бэшэһэн һаа, мүнөө шэнжэлхы удхатай һонирхолтой статьянуудай, номуудай авторнууд болонхой. Тиихэдэ шүүмжэлэгшэд болон шэнжэлэгшэдэй шэнэ бүлэг бүрилдэһөөр ерэбэ. Жэшээлхэдэ, Э. Уланов Э. Бальжинимаев, Т. Очирова гэгшэд журналнуудта томо статьянуудые гаргуулһан, мүн шүүмжэлхы хүдэлмэринүүдэйнгээ номуудтай болобо. Гадна манай зохёолшод нүхэдэйнгөө шэнэ бүтээлнүүд тухай һанамжануудаа үе-үе болоод лэ журнал, газетэнүүдэй хуудаһануудта толилуулна. Эндэ В. Петонов, Ц. Галанов А. Бадаев, К. Балков, М. Шиханов болон бусадые дурдамаар.

КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленум дээрэ «Уран һайханай зохёохы ажалда нүлөөлхэ гол арга хадаа эдэбхитэй, анхаралтай тэрэ тулада үзэл бодолой ба мэргэжэлтэ талаараа һула зохёолнуудта эбсэшэгүй марксистско-ленинскэ шүүмжэлэл байха ёһотой» гэжэ заагдаа һэн. Тэрэниие хүтэлбэри болгон республикын Уран зохёолшодой холбоондо журналай редакцида шүүмжэлэгшэд болон шэнжэлэгшэдэй уулзалганууд боложо, манай литературын мүнөө үеын байдал зүбшэгдэһэн, энээн тухай хэлэлдэ үгтэхэ материалнуудай темэнүүд тодорхойлогдоо һэн. Уран зохёолшодой холбоон илангаяа залуу шүүмжэлэгшэдтэ анхаралаа хандуулжа, тэдэнэй хүдэлмэринүүдые хэблэхэ талаар туһа хүргэдэг байна. Манай шүүмжэлэгшэд бүхэсоюзна, мүн регионой семинарнуудта хабаадалсадаг.

Хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй доктор мэдээжэ шүүмжэлэгшэ В. Найдаковой «Там, где плещет Байкал» гэжэ ном 1979 оной һүүл багаар «Современник» хэблэлээр гаража, манай литературна ажабайдалда һонирхолтой зүйл болоо һэн. Тэрэ ном соогоо автор буряад литературын хүгжэлтын шатануудые тодо хурсаар харуулхадаа Ш-С. Бадлуевай, Б. Мунгоновой, К. Балковай, Б. Санжинай романуудые, Н. Дамдиновай, Д. Жалсараевай болон бусадай шүлэглэмэл зохёолнуудые баримталан шэнжэлэл, шүүмжэлэл хэһэн байгаа.

Хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат Ц-А. Д. Дугар-Нимаев литературна шэнжэлэл үнинэй бэшэдэг. Тэрэнэй статьянуудай согсолбори мүн лэ 1979 оной һүүл багаар гараа һэн. Автор энэ ном соогоо буряад поэзиин хэлэн тухай һонирхолтой бүлэг орууланхай. 1983 ондо шүүмжэлэгшэ, литература шэнжэлэгшэ, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй доктор М. П. Хамаганов нёдондо жэлдэ Буряадай номой хэблэлээр шэнжэлхы статьянуудайнгаа согсолбори гаргаа юм. Тэндэнь В. Митыповэй, И. Калашниковай, Ц. Жимбиевэй романууд тухай, С. Бухаевай туужа тушаа эрдэмтын һанамжанууд бии.

1980 ондо хэблэгдэһэн статьянуудайнгаа ном соо А. С. Серебряков, Р. Белоглазовагай, К. Балковай, А. Бадаевай, Д. Батожабайн, Ц. Галановай зохёолнуудые нарибшалан шэнжэлһэн, шүүмжэлһэн байдаг.

Уран зохёол шэнжэлдэг залуу мэргэжэлтэ Алла Паликова Новосибирск хотын «Наука» хэблэлээр «Буряадтахи ород поэзиин түүхын очеркнууд» гэһэн ном гаргуулба. Буряад орондо ажаһуудаг ород поэдүүдэй зохёохы ажал ябуулга тухай дурсагдагша автор үнинэй бэшэдэг юм. Тиимэһээ А. Паликовагай энэ ном соо манай поэдүүдэй ажал тухай түрүүшынхеэ тодорхойгоор, тэрэ мүртөө эрилтэтэй шэнжэлэл хэгдэһэн байна.

Манай литературын шэнжэлхы ба шүүмжэлхы хэрэгтэ арсашагүй амжалтануудай хажуугаар дутагдалнуудшье бии гээшэ. Ушарынь хадаа манай шүүмжэлэгшэд болон шэнжэлэгшэд зохёохы ажалай гол асуудалнуудта анхаралаа хүсэд хандуулнагүй. буряад литературын ондо ондоо жанрнуудые абажа шэнжэлнэгүй гэжэ хэлэмээр. Илангаяа нютагай драматургнуудай бэшэһэн зүжэгүүдтэ, буряад рассказууд тухай шүүмжэлхы хурса, гүнзэгы удхатай шэнжэлгэнүүд тон хомор

ТҮРЭЛ НЮТАГАЙМНАЙ ТҮҮХЭҺЭЭ

«ИИГЭЭД БИДЭ ЭХИЛЭЭ ҺЭМДИ»

1898 ондо Онохой станциин участок ашаглалгада оруулагдажа, түмэр зам шалгадаг обходчик Петров гэр бүлэтэеэ эндэ ерээд түрүүлэн түбхинэһэн юм. Уданшьегүй политическэ сүлэлгэдэ байһан, эндэ тэндэһээ нүүжэ ерэһэн худэлмэришэд боложо нэгэдэжэ, Гетман-Родовский гэгшын модо хюрөөдэдэг завод хүдэлжэ эхилһэн байгаа. 1916 ондо энэ завод үнэһэн болотор галдагдашоо. Хэдэн жэлэй удаа завод дахинаа баригдажа, совет засагай жэлнүүдтэ, 1925 онһоо түрүүшынь директорээр Д. З. Захаров томилогдоо һэн. Тэрэнэй һамган Т. Н. Захарова Онохой һууринай һургуулиин түрүүшын багшаар ажаллаһан юм.

Иигээд үнгэрһэн үедэ хандахадамнай, «түрүүшын» гэһэн үгын олоор дайралдагынь гайхалгүй. Онохойн модоной комбинадай хүгжэлтын түүхэ тухай хөөрэһэн музейн байгуулагдаһаар эгээ жэл үнгэрбэ. Анхан түрүүн эндэхи соёлой байшангай нэгэ таһалгада ажалай алдар солын таһалга нээгдэнхэй һэн. Энээнэй үндэһэн дээрэ һүүри музей эмхидхэгдэбэ юм. Хангаловай нэрэмжэтэ Буряадай түүхын музейн ажалшадай хүдэлмэрилэгшэдэй туһаламжа үзүүлһэн байна. Наһаараа соёл гэгээрэлэй эдэбхитэн ябаһан В. М. Лубсанова музейе даагшаар томилогдоно.

Нэгэдэхи таһалгадань нютагай комсомолой түрүүшын ячейкын, каппелевецүүдтэй тэмсэлдэ хүсэеэ элсүүлһэн арадай дружиннын гэшүүдые харанабди. 1920 ондо партида абтаһан һууринай түрүүшын коммунист М. Ф. Бэхмеевэй дүрэ зураг үлөөтэй. 1936—1937 онуудта модо бэлэдхэлгэ томо талмай заһагдаад эхилээ һэн. Тиихэдэ модон үһаар урадхуулагдадаг байгаа. Буряадай түрүүшын гигант — ПВЗ-е барилгада хэрэглэһэн модон эндэ суглардаг һэн. Түрүү стахановецууд элирэн гараа. Бар хүсөөр, юрын гар хюрөөгөөр модо таһарахадаа, ажалай үндэр үрэ дүн түйлаһан З. П. Бутакова, И. В. Барабанщиков, П. И. Кушнарев, Е. Д. Пасечный гэгшэдэй алдар нэрэ тэрэ үедэ суурда гараһан юм. Үдэрэй туршада 14 кубометр модо хюрөөдэн бэлдэхэ гээшэ нэрэ хүндын хэрэг байгаа.

1923 ондо нээгдэһэн һургуулиин гадаада түхэлдэ, 1924 ондо эмхидхэгдэһэн А. Луначарскиин нэрэмжэтэ пионерскэ түрүүшын отрядые анхарнабди. Эдэ бүгэдэ тухай документ болон экспонадуудаар гэршэлэгдэнэ. Һууринай уран зурагшан Д. Дорижиевай үйлэдһэн «Иигээд бидэ эхилээ һэмди» гэһэн нэрэтэ гаршаг доро үтгэнхэй. Нэгэ зурагтань анхарая. Дайн дажарай үе. Эхэнэрнүүд ой соо хүдэлнэ. Хюрөөдэгдэһэн модоо шэрэжэ ябаһан эхэнэрнүүд. Эрэшүүлэй хэхэ хүдэлмэри эхэнэрнүүд гүйсэдхэжэ ябаһан айхабтар хүндэ үе. Хүндэ жэлнүүдтэ ажалаа хэжэ эрэшүүлэй хэхэ хүдэлмэри абаһан хүнүүд эрхэ хэбээр. Хэрбээ хүбүүдэй дайнда ябаһан гэртэ ... Бай ябаа гэжэ?

Габьяата хүнүүд... Эдэнэй үйлэдэрыдэ гол хубитала оруулдаг гээшэ. Буряадай АССР-эй габьяата врач мэргэжэлтэн А. Н. Смирновае, Ой модоной саарһанай болон модо болбосоруулгын промышленностиин профсоюзай ЦК-гай түрүүлэгшэ Е. Б. Султумовае, Буряадай АССР-эй габьяата уралан харюулгшын Т. И. Кибиревае, ажалай, дайнай ветеран Ж. Ж. Цыденовые, Ленинэй орденто Ф. И. Рожковае, Ой модоной промышленностиин габьяата худэлмэрилэгшэ И. И. Кузнецовые болон бусад олониие нэрлэмээр. Уг залгамжалгын тэдэнэй нэгэн предприятида хүдэлэгшэд олон. Шигинсэдэй, Денисовууд, Рубцовууд, Сидоровууд, Зайцевууд, Султумовууд, Галсановууд гэх мэтэ, нэрлэжэ хэлэхэ hэ, олон даа.

Урин хүндэмүүшэ Валентина Матвеевна Лубсановатай гараа барилсан хахасахадаа, музейгээ бүри үргэдхэхэ, баяжуулха, хүмүүжүүлхы үүргыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэнь зохёохы ёһоной ехэ амжалтануудые хүсэбэбди.

Г. ДАШЕЕВА.

Нютаг нютагай hонин

ҮҮСХЭЛ ГАРГАБА

Улаан-Үдын Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй локомотив хабсаралгын цехэй коллектив май һарын түрүүшын арбан хоногые эб найрамдалай декада гэжэ соносхохо тухай үүсхэл гаргаба. Декадын үедэ хабсарагшад ажалай эгээл үндэр бүтээсэ түйлахын, продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулхын, шанарыень һайжаруулхын түлөө тэмсэхэ болоно. Декадын нэгэ үдэрэй салин хүлһые эб найрамдалай жасада оруулха гэжэ тэдэнэр шиидхээд, бүхы заводойхидтоо хандаһан хандалга абаа.

Заводой партийна комитет энэ үүсхэлыень заседани дээрэ дэмжэжэ, цехүүд болон таһагуудай партийна организацинуудые эб найрамдалай декада үнгэргэхэ эмхидхэлэй болон ниитэ-политическэ хүдэлмэри һайнаар ябуулхыень уялгалба.

В. КАРНАУХОВА,
«Локомотив» газетын редактор.

ҺЭЛЬБЭН ШЭНЭЛЭГДЭБЭ

Хяагта хотын түбтэ оршодог худалдаа наймаанай «Стрела» гэжэ универсальна 1-дэхи магазинай байшан һэльбэн шэнэлэгдэжэ, һаяхан нээгдэбэ.

— Һэльбэн шэнэлэгдэһэнэйнгээ удаа магазинаймнай ээлдэг талмай үргэдэжэ, 158 дүрбэлжэн метр болобо, — гэжэ тус магазиние даагша Мария Игнатьевна Чернядьева хөөрэнэ.

Үнэхөөрөөшье, магазинай байшан руу ороходо, худалдаа наймаанай зал үргэн, һаруул болоһон байна. Магазинай байшангай ханануудаа, потолок уран гоёор шэмэглэгдээ, оньһон түхеэрэлгэнүүд, шэнэ хэрэгсэлнүүд табигдаа. Эдэ бүгэдэһөө уламжалан, магазинай коллектив хүн зоной өөһэдөө шэлэжэ эд бараа абаха наймаалалгын түрүү онол аргаар ажалаа түхеэрээ юм. Магазинине һэльбэн шэнэлэлгэдэ арадай депутадуудай городской Соведэй гүйсэдкомой зүгһөө ехэ туһаламжа үзүүлэгдэһэн байна.

Иигэжэ энэ магазинай наймаалагшад түрэл хотынгоо хүн зониие түргэн саг соо, һайнаар хангаха дүүрэн аргатай болобо.

Е. СУРМАЧ,
манай штатнабэшэ корр.

АМАН ҮГЫН ЖУРНАЛ

Эрдэм-техникын дэбжэлтын, экономическа эрдэмэй университедэй түсэбөөр Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой аппаратна цехтэ «Хүн ба замбуулин» гэһэн аман үгын журнал үнгэргэгдэбэ.

Журналай түрүүшын хуудаһые Буряадай багшанарай институдай доцент К. Б. Мохосоев нээбэ. «Бригадын арга боломжо» гэһэн хоёрдохи хуудаһанда «Хүдэлмэриин саг» гэһэн фильм харуулагдаа. Ажалаа бригадна аргаар эмхидхэлгын һайн таланууд эндэ элирхэйлэгдээ. Заводой электромашинна цехэй А. И. Милованцевай хүтэлбэрилдэг электрослесарьнүүдэй бригада тухай баримтата фильм бултанда һайшаагдаба. Энээниие соёлой ба техникын байшангай дэргэдэхи арадай киностуди бэлдэһэн байна.

Гурбадахи хуудаһанинь концерт харуулгада зорюулагдаа. Вагон бүридхэлгын цехэй, хүүгэдэй уран һайханай бүлгэмэй коллективүүд концертдэ хабаадаа.

Г. ГРИГОРЬЕВ.

Аша туһатай албан

«Уласхоорондын метрологическа гурим болон шэгнүүр нэбтэрүүлхэ тухай» гэһэн РСФСР-эй Совнаркомой Декредэй 1924 ондо абтаһанай һүүлээр, СССР-тэ метрологи тухай эрдэм ухаан өөрынгөө эхи татаһан байна. Буряадай АССР-тэ метрологическа албан 1935 ондо эмхидхэгдэһэн юм. Тэрэ сагһаа хойшо республикымнай метрологическа зургаанууд нилээд бэхижээ.

Илангаяа, прибор бүтээлгын нэгэдэлдэ, нарин сэмбын комбинадта болон авиационно заводто түсхай мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэдэй тоо олошороо. Стандарт болон хэмжүүрлэдэг техникын хойноһоо Гүрэнэй хинан шалгагдадаг Буряадай лабораториин (ЛГН) хүдэлмэрилэгшэд, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай урда тээхи жэлдэ хэмжүүрлэдэг гуша мянган прибор шалгаһан байгаа һаа, 1974 ондо 163 мянган приборнуудые шалгаһан байна. Мүнөө республикымнай ажахыда 551,2 мянган хэмжүүрлэдэг приборнууд ашаглагдана. Тэрэнэй 206,5 мянганиинь 1983 ондо ЛГН-эй шалгалта гараа.

Мүнөө ЛГН гурбан шэглэлээр ажаллана. Нэгэдэхинь, гаргаһан продукциин шанар хинан шалгаха; хоёрдохинь, хэмжүүрлэдэг приборнуудай бүрин бүтэн байхыень хинан шалгаха; гурбадахинь, продукциин шанар хүтэлбэрилэн һайжаруулха. ЛГН-дэ шэнэ ГОСТ-нууд тухай мэдээсэдэг албан хүдэлдэг юм.

Эндэ Улаан-Үдэ хотын предприятинуудай метрологиин албануудай түрүү хүдэлмэрилэгшэдые нэрлэмээр. Тэдэнэй тоодо Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой хинагша В. Н. Карпопольцева, судна бүтээлгын заводой лаборант А. И. Вершинская, дайнай болон ажалай ветеранууд — авиационно заводой механик П. М. Павлов, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай ахамад метролог Л. Б. Митханов гэгшэд хүдэлхэеэ ерэһэн залуу хүдэлмэрилэгшэдые һурган хүмүүжүүлжэ байдаг юм. Тэдэнэрэй хүмүүжүүлһэн залуу мэргэжэлтэд городоймнай олохон предприятинуудта амжалтатайгаар ажаллажа байнхай.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. ЛГН-эй радиотехническэ хэмжүүрэй таһагта приборнуудые шалгажа байна. 2. Инженер-метролог Е. Ф. Завьялова шалгалтын үедэ.

П. БУРМАКИН.
Авторай фото.

БАМ ТУХАЙ КИНО

Түмэр замай һүүлшын рельсые табиха гайхамшагта үйлэ хэрэгые угтуулан, «БАМ» гэжэ Тындын арадай студиин үнгэтэ шэнэ фильм бүтээгдээ юм. «Зуун жэлэй харгы». барилгын түүхэ тухай, түрүүшын барилгашад тухай тус фильм хөөрэнэ.

Агууехэ барилгын түрүүшын үдэрнүүдһээ һайн дуратайшуул фильм буулгажа эхилһэн байгаа. Тэдэнэй буулгаһан кадрнуудта түрүүшын барилгашад, түрүүндээ хүшэр хүндэ барилгашадай байдал, мүн тэрэшэлэн тэдэнэй бодхооһон һуурин тосхонууд, клубууд, спортивна барилганууд харуулагдана. Харин киностудинь шэнэ байшанда ороо, хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаа юм.

ТАСС АПН

ХИЛЫН СААНАҺАА

ПОРП-ын ВАРШАВСКА КОМИТЕДЭЙ УРЯА

ВАРШАВА. Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин Варшавска комитет ниислэл хотын партийна организациин ПОРП-ын бүхы гэшүүдтэ, гэшүүндэ кандидадуудта уряатайгаар хандаба. Майн 1-ниие һайндэрлэлгэ хүдэлмэришэн ангиин партиин — ПОРП-ын политическэ ба эмхидхэлэй жагсаалые элирхэйлэн харуулха байна гэжэ тэрээн дотор тэмдэглэгдэнэ. Манай үзэл суртал — марксизм-ленинизм, манай уг зорилго — социализм гэжэ баталха зорилготойгоор Майн 1-нэй жагсаалнуудта улаан туг доро дабшахабди.

ПОРП-ын ажал ябуулга КПСС болон Советскэ Союзтай, бусад партинууд ба социалис хани нэгэдэлтэ гүрэнүүдтэй интернациональна, аха дүүгэй хани барисаанда, харилсаа холбоондо түшэглэнэ. Европодо, бүхы дэлхэй дээрэ дайнай аюулай улам үргэдэжэ байха. Үзэл сурталай ба политическэ хёмороо зүришэлдөөнэй үргэдэжэ байха үедэ имэ интернациональна холбоо барисаан ехэ удха шанартай болоно. Социалис оронуудай хани нэгэдэлдэ Польшын байдалые бэхижүүлхэбди, В. И. Ленинэй Эхэ оронтой хани барисаагаа, аха дүү ёһоной харилсаа холбоогоо хүгжөөхэбди. Эб найрамдал хангахын, арадуудай хоорондо харилсаа холбоогоо хүгжөөхын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадахые шиидэнхэй байһанаа дахинаа мэдүүлнэбди.

ҮНДЭР СЭГНЭ

НЬЮ-ЙОРК. Экономическа, социальна ба соёлой эрхэнүүд тухай уласхоорондын хэлсээе бэелүүлхэ талаар Совет правительствын хэмжээ ябуулгануудые уласхоорондын эмхи үндэрөөр сэгнэнэ. Тэрэниие бэелүүлхын түлөө адаглан хинахын тула эмхидхэгдэн байгуулагдаһан правительствануудай хоорондын экспертнүүдэй бүлэгэй заседани дээрэ энэ шухала договорые бэелүүлхэ тухай Советскэ Союзай элидхэл зүбшэн хэлсэгдэнэ.

СССР-тэ Эдеэ хоолой программа бодото дээрээ амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна, арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгые хүгжөөхэ, хүн зоной һуудал байдалые һайжаруулха программа табигдана, арадай ажахые хүтэлбэрилгые һайжаруулха, предприятинуудай өөһэдөө өөһэдыгөө хангаха... ень үргэдхэхэ ... номическа ... нэнэй ... нууд үнгэр... лэгэй түрүү... Бендикс ... элидхэлые ... гэдэ хабаада... лээ.

Наядахи ... скэ Союзай ... ба социальна ... раа шэглэлэ... XXVI съезд ... логдоһон ба... дани дээрэ ... эй экономич... үндэр дээдын ... — общество... хүгжэлтэ д... шадань хан... һуудал бай... руулгын үрг... ма бэелүүл... годо хабаата... ГДР-эй түлөө... мэдүүлбэ.

РЕВОЛЮЦИИН ТУЙЛАЛТАНУУДЫЕ ХАМГААЛХА

МАНАГУА. «Бүхы орон ЦРУ-гай добтолгодо эсэргүүсэн тэмсэнэ!», «Бултадаа — арадай революциие хамгаалгада!» — гэһэн уряа лозунгнууд доро никарагуан арад американ империализмын зэбсэгтэ, эзэрхэг түримхэй ябуулгануудта эсэргүүсэн тэмсэнэ.

Никарагуада дахинаа добтолон орожо байһан Сомосын бандануудта эсэргүү тэмсэлдээ революци оронойхудэлмэришэн ангида бүрин хүсэдөөр түшэглэжэ шадаха байна гэжэ ажалшадай сандинис профцентрэй секретарь Алан Чаварриа мэдүүлбэ.

Энэ профцентртэ ородог 110 мянган гаран хүдэлмэрилэгшэд ажалай жаяг журамые бэхижүүлхэ, продукци үйлэдбэрилгые елэдхэхэ, түүхэй эд болон элшэ хүсэ алмаха гэжэ уялгалаа гээд тэрэ тэмдэглээ. Фабрика, заводуудта арадай милициин отрядуудта, резервнэ батальонуудта һайн дуратаниие бэшэнэ.

Контрреволюционернүүдэй ходо ходо бандит ёһоор добтолжо байһанһаань уламжалан, бэрхэшээл түбэгүүдэй ушараашье һаань, Никарагуагай таряашад кофиин, хлопогой, хүдөө ажахын бусад ургамалнуудай ургаса хуряажа үргэлжэлһөөр гэжэ Никарагуагай хүдөө ажахын ажалшадай нэгэдэлэй генеральна секретарь Эдгардо Гарсиа тэмдэглэбэ. Һүүлэй үедэ ЦРУ-гай дэмжэлгэ доро харата ябуулгануудые үүлхэдэг Сомосын алууршадай гарһаа кофи хуряажа байһан 100 гаран хүн алуулаа. Гэбэшье таряашад урдань табигдаһан зорилгонуудые гүйсэд бэелүүлхые шиидэнхэй.

ВИА АГЕНТСТВЫН МЭ...

ХАНОЙ. Вьетнамай информационно агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, һүүлэй үдэрнүүдтэ Хитадай тала социалис Вьетнамтай хилэ дээрэ зэбсэгтэ һүйдхэлтэ ябуулгануудые хэһэн байна. Апрелиин 18, 19 ба 20-до Хитадай тала артиллери болон миномедоор Вьетнамай хойто хубидахи Куангнинь, Лангшон, Каобанг, Хатуен, Хоангльеншон ба Лайтяу провинцинуудай олон районуудые бууд... Хатуен, Куа... шон провин... дайдые илан... даһан байна ... ство тэмдэгл... зарим ушат... гаран килом... оршодог райо... Апрелиин 18-д... дадуудай под... Хатуен прови... гүбээнүүдэй ... хэ һэдэлгэ га...

ГАЙХАМШАГТА ОЙ

ГАВАНА. Плая-Хирон дээрэ американ империализмын хүлһэншэдэй һамна бута сохюулһанһаа хойшо 23 жэлэй ойе социалис Кубын арад тэмдэглэбэ.

Эсэргүүсэн бодогшодой армиин ба национальна революционно милициин отрядууд контрреволюционно хүлһэншэдэй һүүлшын бэхилэлгэнүүдые добтолон абаһан байна гэжэ ахамад командалагша Фидель Кастрын 1961 оной апрелиин 19-дэ гар табиһан коммюнике дотор хэлэгдэнэ. 72 час хүрэхэгүй саг соо Кубын революциие хамгаалагшад Холбоото Штадуудай империалис правительствын добтолон орохые хэдэн һара соо бэлдэһэн армиие бута сохиһон байгаа.

Эзэрхэг түримхэйшүүлые һамна бута сохихын тула Кубын сэрэгшэдтэ буу зэбсэг үгэһэн Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай үрэ түгэс туһаламжа шухала үүргэ дүүргэһэн байгаа гэжэ «Гранма» газетэ 1961 оной апрелиин тэдэ һүрөөтэ үдэрнүүдые дурдахадаа тэмдэглэнэ.

Революцида дайсан харша хүсэнүүдые һамна бута сохилго социализмын суртал һургаалнуудые үргэн ниитэ арад зоной бүрин дэмжэжэ байһые харуулаа һэн.

Эдэ үдэрнүүдтэ бүхы орон дотор баярай суглаанууд, митингнүүд болоно.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ЖАГС...

КЕЛЬН. Хабарай заншалта «Эб найрамдалай жагсаалнуудые» түгэсхэһэн түбэй хэмжээ ябуулгануудай нэгэниинь болоһон Баруун Германиин олониитын асари ехэ митингдэ 250 мянга шахуу хүн хабаадаба. Хойто Рейн-Вестфалиин газар дээгүүр олон километр гаталһан жагсаалда хабаадагшадые тэдэнэр халуунаар амаршалһан байгаа.

«Ядерна ракетэнүүдые үгы хэхэ!» гэһэн уряа доро үнгэрһэн митинг дээрэ ниитын эмхинүүдэй, политическэ партинуудай, дайн дажарта эсэргүү хүдэлөөнүүдэй түлөөлэгшэд үгэ хэлэхэдээ, ФРГ-е дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ ядерна шэнэ ракетэнүүдые тараан тодхолгын талмай болгохые һэдэһэн США-гай ба НАТО-гай аюулта түсэбүүдые эрид буруушааба. Дэлхэй дээрэхи байдалые улам түгшүүрилтэй болгожо байһан Вашингтоной хараа шэглэлые үгэ хэлэгшэд дураа гутан буруушаагаа. Эб найрамдалые, арадуудай аюулгүй байдалые бэхижүүлхын түлөө, ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зогсоохын түлөө тэмсэлээ эдэбхижүүлхэ ... дээрэ соносто...

Түгэсхэлэй ... Ганновер, ... Майне, Дорт... ба ороной ... хотонуудта ... Германиин ... тала баригшад... рэй жагсаал... гаран хүн хаб...

ПОЛИТИЧЕСКЭ ШУХАЛА КАМ...

ХАНОЙ. Социалис Вьетнамда политическэ шухала кампани — арадай засагай нютагай зургаануудай һунгалта эхилбэ. Республикын Конституциин үндэһөөр һунгалта шата шатаар үнгэргэгдэнэ. Ороной дүрбэн ехэ провинцида — хойто хубидахи Хоангльеншон, Ханамнинь, урда хубидахи Биньчитхьен, Вунгтау-Кондао гэдэг провинцинуудта һунгалта болобо.

Энэ жэлдэ Вьетнамда үнгэргэгдэжэ байһан һунгалта онсо удха шанартай байна. Үнгэрһэн жэлдэ СРВ-гэй Национальна суглаан дээрэ абтаһан шэнэ хуулитай зохилдуулагдажа, тэрэ түрүүшынхеэ үнгэргэгдэнэ. Арадай түлөөлэгшэдтэ үргэн ехэ эрхэнүүд олгогдоо, тэдэнэй эрхэ ба уялганууд тодорхойлогдоо, ниитын ба экономическа ажабайдалда Соведүүдэй бүри эдэбхитэй хабаадалга хараалагдаа. Энэ хуули ёһотойл арадай засагые хангаха, социалис демократиие саашадань хүгжөөн бэхижүүлхэ талаар шэглүүлэгдэнхэй байна.

Социалис обществын үндэһэ һуурине байгуулха талаар Коммун... раа шэглэлые ... арад зоной ... дэмжэжэ бай... та элирхэйлэ... Мэдээжэ хүдэл... ряашад, сууд... республикын ... теллигенциин ... арадай һунгал... до ороно.

ОЛОНИИТЭЭРЭЭ ТУҺА ХҮРГЭЕЛ

Улаан-Үдэ хотын үйлсэ гудамжаар, талмайнуудаар ниитын гурим, журам эбдэгшэд заримдаа элдэб ааша үзэгдэлнүүдые гаргадаг гээшэ. Нэгэндээ нэтэрһэн тэдэнэр аманда орошогүй муухай үгэнүүдээр хараал, шэрээл хэлэдэг, яагаашьегүй ябаһан хүнүүдтэ халдаха шалтагаан бэдэрдэг. Жэшээнь, январь һарада Борсоевой нэрэмжэтэ гудамжада милициин хүдэлмэрилэгшэд Х. гэгшые бодхоохдонь, тэрэнь хүндөөр шархатанхай байжа, тэрэниие больницада абаашаһан байгаа. Тэрэ нүхэдөөрөө мэдээгээ алдатараа архидаһан, удаань хоорондоо наншалдаһан байгаа ха. Үшөө нэгэ жэшээ. Гэрэй эзэн эхэнэр Щ. үбгэнтэйгөө архидаһан аад, һүүл тээнь «халбагаа хахаржа» хэрэлдээд, нүхэрөө хутагаар хадхажа, хүндөөр шархатуулһан байха юм. Техническэ мэргэжэлэй 4-дэхи училищиин һурагшад архиин охиндо абтаһан Воронин, Самсонов зайгуултажа ябаһаар жолоошон М. гээшые хамһажа сохиһон, арһан дэгэлыень тайлажа абаһан байгаа. Нэтэрһэн хоёр айлай гэртэ хулгайгаар орохо гэжэ байһаар баригдаа.

Дээрэ дурдагдаһан гэмтэ ябадалнууд гансал архи ууһанай һүүлээр гаргагдаһан байна. Тиимэһээ архи ууха ябадалтай тэмсэлые хаа хаанагүй эрид шангаар ябуулха, милициин хүдэлмэрилэгшэдтэ, ниитын гурим сахихаар табигдаһан арадай һайн дуранай дружиннигуудта али болохоор туһалха хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр Улаан-Үдэ хотын ажалшадай амгалан байдал хамгаалха нангин уялгаяа дүүргэжэ ябана ха юм. Энэ гол зорилгоёо үнэн сэхээр дүүргэжэ ябадаг, урагшаа һанаатай хүдэлмэрилэгшэдэй тоодо Железнодорожно районой гүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай хүдэлмэрилэгшэ Б. Б. Халудоров, патрульно-постовой албанай милициин сержант В. К. Макаров, мүн милициин хүдэлмэрилэгшэ В. Д. Мадуев гэгшэдые нэрлэмээр. Тэдэнэр олон гэмтэ ябадал һэргылһэн, албата уялгаяа эрхимээр дүүргэдэг юм. Улаан-Үдэе үндэр соёл болбосоролтой город болгохо хэрэгтэ тэдэнэр нигэжэ хубитаяа оруулна ёшуу. Нангин уялгаяа дүүргэхэдэнь тэдэнэртэ ниитэрээ туһалха ёһотойбди.

В. ТОРОНОВ,
Буряадай АССР-эй МВД-гэй ниитын гурим сахиха таһагай ахалагша инспектор.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

Спортлотонуудай апрелиин 14-дэ үнгэргэгдэһэн 15-дахи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«49-һөө 6-ень тааха спортлото»: 612.037 билет ороо.

Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (26 карточка) таагшад—2.137 түхэриг, дүрбэн номер (1.518 карточка) тааһан хүнүүд—36 түхэриг, гурбан номер (24.471 карточка) таагшад 3 түхэриг абаха байна.

«36-һаа 5-ень тааха спортлото»: 4.973.797 билет ороо.

Табан номер (18 карточка) таагшад—10.000 түхэриг, дүрбэн номер (4.287 карточка) тааһан хүнүүд—108 түхэриг, гурбан номер (106.305 карточка) таагшад 8 түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» 15-дахи тиражай шүүбэринүүд апрелиин 25-һаа майн 25 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«Спортлотонуудай» апрелиин 21-дэ үнгэргэгдэһэн 16-дахи тираж.

«49-һөө 6-ень тааха». 1—баскетбол, 6—дзюдогоор барилдаан, 8—велоспорт трек, 18—хүнгэн атлетикэ, 21—тамаралга, 45—столой теннис.

«36-һаа 5-ень тааха». 7—классическа барилдаан, 16—морёор урилдалгын спорт, 18—хүнгэн атлетикэ, 26—табан зүйлэй мүрысөөн, 32—фигурна һолжоролго.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Партиин нэмэлтэ даабари» — түрүү бэшэг. «Газарай үрэжэл дээшэлүүлхэ габшагай гурбан һара» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. Республикын ниитэ нэгэ полит-үдэртэ зорюулагдаһан тусхай хуудаһан.

Гурбадахи хуудаһанда. «Гол темэһээ хазагайрхада» — хэблэлэй шэнжэлэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Байгал» журналай шанда хүртэхын түлөө боксоор бүхэсоюзна турнир.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 —. Үглөөнэй гимнастика. 9.55 —Мультфильмнүүд. 10.20 — «Кармен». 11.20—«Территория»—уран һайханай фильм. 12.55 — Шэнэ һонин. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35—Баримтата фильм. 15.50—«Ород хэлэн». 16.20 — Концерт. 17.05 — «Танзани». Киноочерк. 17.30—Совет уран зурагай искусствада коммунистын образ.

Улаан-Үдэ. 18.00 — «Байгал» —нютагуудай һонин. 18.10—Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 18.25—Мультфильм. 18.35 — «Байгал»—мэдээсэлэй программа.

Москва. 18.55 — Олон түмэн ажалшадай ленинскэ университет. 19.30 — «Люди и куклы» гэжэ ансамблиин концерт. 19.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Түрүү —зэргэдэ дабшагшад».

Москва. 20.35 — «Укрощение строптивой»—Совет Армиин Түбэй академическэ театрай фильм-зүжэг. 22.00 — «Время». 22.30 — Г. Каспаров В. Смыслов хоёрой түгэсхэлэй нааданай дүнгүүд тухай. 23.05 —Урданай хүгжэмэй ансамбль наадаха. 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35 — Юрэнхы биологи. 10-дахи класс. 10.05, 14.05 — Испан хэлэн. 11.05— В. Маяковский. «В. И. Ленин» гэһэн поэмэ. 11.35, 12.40 — Зоологи 7-дохи класс. 12.00 — «Эжын һургуули». 12.30— Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 13.05 — Физикэ. 7-дохи класс. 13.35 — Түүхэ. 4-дэхи класс. 14.35 — «Хариин оронуудай уран зурагай искусство». 15.20 — «Птицы над городом» — уран һайханай фильм. 16.35— Шэнэ һонин. 18.00 — «Эдиршүүлэй уран бэлиг». 18.25— «Москва ба москвагайхид».

Улаан-Үдэ. 18.55 — «Табан жэлэй туг баригшад». 19.30— «Манай партийна хэрэгүүд».

Москва. 20.00 — «Мүнөөнэй дэлхэй ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн».

Улаан-Үдэ. 20.35 — Мультфильм. 20.45— ...

Москва. 21.00 — ... нойрсогты, ... —«Нүхэдэй ... «Время». 22.30— ... серитэй уран һай... (3-дахи сери). 23.50— 00.30— Хоккей... чемпионат. ЦСКА ... 2-дохи, 3-дахи ...

Редак...
Р. Б. ГАР...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54 зам редактора—2-68-08 зам редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат 2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-6436, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-61, 2-57-63 информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81., корректорская—2-33-61, выпускающие —2-35-95. отдел объявлений —2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина ... Н-03445. Заказ № 97. Индекс 0...